

Översättningar:

Arbetsprogrammet för nationellt genomförande av artikel 8j inom FN:s Konvention om biologisk mångfald samt relevanta beslut från partsmötena 2010 och 2014

NAPTEK
traditionell kunskap
och biologisk mångfald

Beslut fattade inom FN:s
Konvention om biologisk
mångfald

Tunón, Håkan (red.) 2014. Översättning: *Arbetsprogrammet för nationellt genomförande av artikel 8j inom FN:s Konvention om biologisk mångfald samt relevanta beslut från partsmötena 2010 och 2014.* CBM:s skriftserie nr 84. Naptek, Centrum för biologisk mångfald, Uppsala.

Innehåll

Partsmöte V i Nairobi

Arbetsprogrammet för nationellt genomförande av artikel 8j (V/16) 5

Partsmöte X i Nagoya 2010

Partsmötesbeslut X/43 Flerårigt arbetsprogram för artikel 8j 13

X/2 Aichi-målen för biologisk mångfald. Mål 13, 14, 16 & 18 18

X/1 Valda delar av Nagoya-protokollet.....19

2011

Rapport från expertmöte för representanter för lokala samhällen.....25

Partsmöte XII i Pyeongchang 2014

XII/12 Handlingsplan för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald29

XII/12 Terminologifrågan "urfolk och lokala samhällen"37

© Naptek, Centrum för biologisk mångfald 2014. Uppsala.

Foto omslagsbilder: Håkan Tunón (uppe t.v. & nere) och Marie Kvarnström (uppe t.h.)

Layout: Håkan Tunón utifrån en mall av Oloph Demker

Tryck: Elanders Sverige AB

ISBN: 978-91-89232-95-2

ISSN: 1403-6568

Inledande reflektioner om översättningarna

Dessa översättningar är gjorda inom ramen för arbetet med Naptek (Nationellt program för lokal och traditionell kunskap relaterad till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald) vid Centrum för biologisk mångfald. Översättningen av arbetsprogrammet (s. 5–12) är gjord av Charlotta Warmark och därefter bearbetad av Marie Kvarnström och Håkan Tunón. Övriga översättningar är gjorda av Håkan Tunón och därefter kommenterade av Marie Kvarnström. Översättningarna är gjorda så bokstavstroget som möjligt och vi har i detta sammanhang valt att undvika att göra värderande tolkningar av texterna. För att verkligen komma till nytta krävs det att man gör nationella tolkningar av dessa beslut och formulerar om dem till ett mindre generellt språkbruk med brett deltagande av myndigheter, representanter för urfolk och lokala samhällen och andra intressenter. Originalversioner av av de översatta dokumenten finns på arabiska, engelska, franska, ryska och spanska på hemsidan för FN:s Konvention om biologisk mångfalds: <http://www.cbd.int/>

Artikel 8j lyder i svensk officiell översättning:

[Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt ...] respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungliga och lokala samhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, och främja en bredare tillämpning av dessa, med godkännande och deltagande av innehavarna av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor, samt främja rättvis fördelning av nyttan som uppkommer vid utnyttjandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor.

Vi har i tidigare arbeten valt att översätta "indigenous and local communities" till "urfolks- och lokala samhällen". I den officiella svenska översättningen av Konventionen om biologisk mångfald (SÖ 1993:77) används alltså "ursprungliga och lokala samhällen", men den engelska formuleringen (och diskussionerna inom konventionsarbetet) syftar inte på "ursprungliga" rent generellt utan mer specifikt på "urfolk" och mer specifikt på "urfolks-samhällen". Vi har dock valt att behålla termen "lokala samhällen" och inte byta denna mot "lokalsamhällen", som är mer gängse i svenskt politiskt och administrativt språkbruk, men som öppnar för förväxlingar. Termen "urfolk och lokala samhällen" ska i Konventionens sammanhang dock alltid uttydas "urfolk och lokala samhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald". Vid det senaste partsmötet i Pyeongchang i oktober 2014 fattades också beslut om att i arbetet med Konventionen i fortsättningen använda "indigenous peoples and local communities" ("urfolk och lokala samhällen").

I denna rapport inkluderas arbetsprogrammet för nationellt genomförande av artikel 8j från 2000 också tillsammans med det år 2010 beslutade fleråriga arbetsprogrammet för artikel 8j, som är en uppföljning av det tidigare arbetsprogrammet. Från partsmötet i Nagoya 2010 kommer också besluten om de uppdaterade biodiversitetsmålen, de s.k. Aichi-målen, och särskilt

det artonde Aichi-målet är en uppdatering av vikten av artikel 8j och artikel 10c, som handlar om främjande av hållbart sedvanebruk. I Nagoya beslutade man också om det s.k. Nagoya-protokollet för tillträde och vinstdelning i samband med användandet av genetiska resurser. Många artiklar i detta protokoll handlar om ett rättvist hanterande av kunskap, innovationer och sedvänjor och just specifikt dessa har vi översatt. Som ett svar på Nagoya-protokollet har det antagits en EU-förordning (511/2014), vilken naturligtvis omnämner traditionell kunskap. Man konstaterar dock att:

(20) Det finns i nuläget ingen internationellt överenskommen definition av traditionell kunskap som rör genetiska resurser. Utan att det påverkar medlemsstaternas behörighet och ansvar i frågor avseende traditionell kunskap som rör genetiska resurser och genomförandet av åtgärder för att skydda urbefolkningars och lokalsamhällens intressen och i syfte att säkerställa flexibilitet och rättsäkerhet för leverantörer och användare bör denna förordning hänvisa till traditionell kunskap som rör genetiska resurser så som den beskrivs i avtalen om fördelning av nytta.

I definitionerna i kapitel 1, artikel 3 framgår att man med traditionell kunskap som rör genetiska resurser menar "traditionell kunskap som innehas av en urbefolkning eller ett lokalsamhälle och som är relevant för användningen av genetiska resurser...". Man kan vidare notera att det i EU-förordningens officiella svenska översättning konstateras att konventionen "behandlar tillträde och fördelning av nytta i fråga om kunskap, innovationer och sedvänjor hos urbefolkningar och lokalsamhällen relevanta för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald" (§6 i den inledande texten), vilket alltså är helt i linje med det senaste partsmötesbeslutet rörande terminologi, dvs. att det handlar om "indigenous peoples and local communities" (se s. 37–38). En diskussionsfråga nationellt och internationellt har just varit vad som egentligen menas med "indigenous and local communities" i dessa sammanhang och vi har därför också valt att översätta delar av den CBD-rapport från ett särskilt expertmöte för representanter för lokala samhällen som hölls 2011.

Därutöver inkluderas även en översättning av handlingsplanen för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald som antogs i Pyeongchang 2014.

Utöver dessa beslut från Konventionen har Naptek tidigare publicerat översättningarna (vilka finns tillgängliga som PDF:er på hemsidan):

- Tunón, H. (red.), 2011. *Översättning: Akwé: Kon-riktlinjerna för genomförande av kultur-, miljö- och socialkonsekvensbeskrivningar av projekt som är tänkta att ske på, eller sannolikt kommer att påverka heliga platser och mark- och vattenområden som traditionellt bebos eller nyttjas av urfolks- och lokala samhällen*. CBM:s skriftserie 50. Centrum för biologisk mångfald, Uppsala.
- Tunón, H. (red.), 2011. *Översättning: Tkarihwaí:ri – etisk uppförandekod för att säkerställa respekt för urfolks- och lokala samhällens kulturella och immateriella arv*. CBM:s skriftserie 53. Centrum för biologisk mångfald, Uppsala.

Översättningar av dessa dokument är inte ett slutförande av de åtaganden som är omnämnda i dokumenten utan ett första steg; först skapar man kännedom om dessa frågor och därefter behövs nationella tolkningar och förankringar av processerna.

Håkan Tunón
Programchef för Naptek
Centrum för biologisk mångfald

Arbetsprogrammet för implementering av artikel 8j inom FN:s Konvention om biologisk mångfald samt beslutet från partsmötet år 2000 då det antogs med konsensus

UNEP/CBD/COP5 Beslut V/16

Artikel 8j och därtill hörande bestämmelser

Partsmötet

som erinrar sig sitt beslut IV/9,

som erkänner behovet av att respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald och främja en bredare tillämpning av dessa,

som inser behovet av en långsiktig strategi för arbetsprogrammet för genomförande av artikel 8j och relaterade frågor inom konventionen om biologisk mångfald, inom ramen för en vision som progressivt utvecklas, i linje med de övergripande målen som är uppställda i artikel 8j och relaterade frågor,

som betonar den grundläggande vikten av att säkerställa urfolk och lokala samhällens fulla och effektiva deltagande i genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor,

som inser vikten av att, med det fulla och effektiva deltagandet av urfolk och lokala samhällen, integrera arbetet med artikel 8j och relaterade frågor i nationella, regionala och internationella strategier, politiska riktlinjer och handlingsplaner,

som erkänner den viktiga roll som kvinnor spelar för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, och som betonar att större uppmärksamhet bör riktas på att stärka denna roll och öka delaktigheten av kvinnor från urfolk och lokala samhällen inom arbetsprogrammet.

som vidare noterar den språkliga and kulturella mångfalden bland urfolk och lokala samhällen likväl som skillnader i deras kapaciteter,

som uppmärksammar befintliga deklARATIONER rörande urfolk och lokala samhällen i den utsträckning de relaterar till bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, inkluderande bland andra Kari Oca-deklARATIONEN, Mataatua-deklARATIONEN, Santa Cruz-deklARATIONEN, Leticia deklARATION och aktions-

plan (*Leticia Declaration and Plan of Action*), avtalet om ett förbud mot patent på levande materia i Stilla-havsområdet *Treaty for Life Forms Patent Free Pacific*, Ukupseni Kuna Yala-deklARATIONEN, deklARATIONEN ”Heart of the Peoples Declaration on Biodiversity and Biological Ethics”, Jovel-deklARATIONEN om urfolkssamhällen, traditionell kunskap och biologisk mångfald, Chiapas-deklARATIONEN, andra tillämpliga deklARATIONER och programförklaringar från forum för urfolk, likväl som internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 169, Agenda 21 och andra tillämpliga internationella konventioner,

som erkänner den roll som urfolkens internationella forum för biologisk mångfald (*International Indigenous Forum on Biodiversity*, IIFB) har spelat sedan partskonferensens tredje möte genom att bidra till partsmötet avseende genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor,

som ånyo bekräftar vikten av att artikel 8j och därtill hörande bestämmelser inom konventionen samt villkor i internationella överenskommelser rörande immaterialrätt blir ömsesidigt stödjande

som vidare noterar att det finns internationella överenskommelser, immaterialrätt, befintliga lagar och politiska riktlinjer som kan komma att påverka genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor,

som även noterar att metoderna för genomförandet av artikel 8j och därtill hörande bestämmelser skiljer sig åt mellan regioner och länder vad gäller tillvägagångssätt och kapacitet,

1. Antar arbetsprogrammet som det återfinns i bilagan till föreliggande beslut, vilket ska vara föremål för regelbunden omprövning under genomförandet;

2. Beslutar att genomföra arbetsprogrammet och prioritera arbetsuppgift 1, 2, 4, 5, 8, 9 och 11, såväl som 7 och 12, vilka ska initieras efter slutförandet av arbetsuppgift 5, 9 och 11;

3. Uppmanar ingående parter och regeringar i samarbete med berörda organisationer, med förbehåll för deras nationella lagstiftning, att främja arbetet med och genomförandet av detta arbetsprogram, och integrera de utpekade arbetsuppgifterna i sina pågående

program på lämpligt sätt i enlighet med de nationella omständigheterna, och att ta i beaktande identifierade samarbetsmöjligheter;

4. Uppmanar ingående parter, regeringar och berörda organisationer att ta full hänsyn till existerande instrument, riktlinjer, regler och annan relevant verksamhet vid genomförandet av arbetsprogrammet;

5. Uppmuntrar deltagandet av urfolk och lokala samhällen i arbetet som bedrivs av den öppna *Ad Hoc*-arbetsgruppen för tillträde och vinstdelning (*Ad Hoc Open-ended Working Group on Access and Benefit-sharing*) med att ta fram riktlinjer och andra ansatser för att försäkra respekterandet, bevarandet och bibehållandet av kunskaper, innovationer och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen med traditionella levnadssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald;

6. Tar hänsyn till betydelsen av åtgärdsförslagen angående skogsrelaterad traditionell kunskap från den mellanstatliga skogspanelen/mellanstatligt skogsforum (IPF/IFF) som en viktig del av detta arbetsprogram;

7. Uppmanar ingående parter, regeringar, och internationella, regionala och nationella organisationer att tillhandahålla finansiellt stöd för genomförandet av arbetsprogrammet;

8. Uppmanar exekutivsekreteraren att underlätta integreringen av arbetsprogrammets tillämpliga arbetsuppgifter i det framtida utarbetandet av de tematiska programmen inom konventionen om biologisk mångfald och tillhandahålla en rapport över utvecklingen av de tematiska programmen till den öppna *ad hoc*-gruppen för artikel 8j och därtill hörande bestämmelser inom konventionen om biologisk mångfald, som sammanträder mellan mötesperioderna (*Ad Hoc Open-ended Intersessional Working Group on Article 8(j) and Related Provisions of the Convention on Biological Diversity*);

9. Beslutar att utöka mandatet för den öppna *ad hoc*-gruppen för artikel 8j och relaterade frågor inom konventionen om biologisk mångfald, som sammanträder mellan mötesperioderna till att utvärdera genomförandet av de särskilt prioriterade arbetsuppgifterna inom dess arbetsprogram i enlighet med rapporter som tillhandahålls av exekutivsekreteraren och parterna till arbetsgruppens möte, och rekommendera vidare agerande baserat på denna utvärdering. Arbetsgruppen skall vidare utforska möjligheter för ökat deltagande av urfolk och lokala samhällen i de tematiska arbetsprogrammen inom konventionen om biologisk mångfald. Arbetsgruppen skall rapportera till partskonferensen på dess sjätte möte [Detta hölls 2002];

10. Uppmanar parter, regeringar, konventionens

underorgan, exekutivsekreteraren och berörda organisationer, inklusive urfolk och lokala samhällen, att till fullo införliva kvinnor och kvinnoorganisationer i verksamheten vid genomförandet av arbetsprogrammet som återfinns i bilagan till föreliggande beslut och annan berörd verksamhet under konventionen;

11. Inbjuder parter och regeringar att stödja deltagandet från urfolks internationella forum för biologisk mångfald (IIFB), samt berörda organisationer som representerar urfolk och lokala samhällen, i att ge råd till partskonferensen vid genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor;

12. Uppmanar parter och regeringar och, om så är lämpligt, internationella organisationer, och organisationer som representerar urfolk och lokala samhällen, att underlätta det fulla och effektiva deltagandet av urfolk och lokala samhällen i genomförandet av konventionen och, för att uppnå detta:

a) Skapa möjligheter för urfolk och lokala samhällen att identifiera sina kapacitetsbehov, med hjälp från regeringar och andra, om de så behöver;

b) Inkludera, i förslag och planer för projekt som utförs i urfolk och lokala samhällen, finansieringsbehoven för att bygga upp urfolk och lokala samhällens kommunikationskapacitet för att underlätta spridning och utbyte av information kring frågor relaterade till traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor;

c) Sörja för tillräckligt med kapacitet hos nationella institutioner för att tillgodose urfolks och lokala samhällens behov relaterade till artikel 8j och relaterade frågor;

d) Stärka och bygga kapacitet för kommunikation bland urfolk och lokala samhällen, och mellan urfolk och lokala samhällen och regeringar, på lokala, regionala och internationella nivåer, inklusive med sekretariatet för konventionen om biologisk mångfald, med direkt deltagande och ansvar från urfolk och lokala samhällen genom deras respektive fokuspunkter;

e) Använda andra former av kommunikation utöver internet, såsom dagstidningar, bulletiner och radio, och öka användandet av lokala språk;

f) Tillhandahålla fallstudier av metoder och tillvägagångssätt, som tillsammans med sin dokumentation där så är lämpligt, bidrar till bevarandet av traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor, och som stödjer urfolk och lokala samhällens kontroll och beslutsfattande över spridandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor;

13. Betonar än en gång behovet av fallstudier som utvecklats i samverkan med urfolk och lokala samhäl-

len som begärts i punkt 10 b) och 15 av sitt beslut IV/9, för att möjliggöra en meningsfull bedömning av effektiviteten hos existerande rättsliga och andra lämpliga former av skydd för kunskaperna, innovationerna och sedvänjorna hos urfolk och lokala samhällen;

14. Erkänner den potentiella betydelsen av så kallade *sui generis*-system och andra lämpliga system för skyddet av traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen och den rättvisa fördelningen av nyttan från användandet av denna för att möta konventionen om biologisk mångfalds bestämmelser, med hänsyn tagen till det pågående arbetet med artikel 8j och därtill hörande bestämmelser, och sprider sina resultat till Världshandelsorganisationen (*World Trade Organization*, WTO) och Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (*World Intellectual Property Organization*, WIPO), som föreslås i punkt 6 (b) i rekommendation 3 från det inter-sessionella mötet om konventionens användning (ISOC) "Intersessional Meeting on the Operations of the Convention" (UNEP/CBD/COP/5/4, bilaga);

15. Inbjuder parter och regeringar att utbyta information och dela erfarenheter angående nationell lagstiftning och andra åtgärder för skydd av kunskaper, innovationer och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen;

16. Erkänner att bibehållandet av kunskaper, innovationer och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen är beroende av ett bibehållande av kulturella identiteter och den materiella grund som bär upp dessa och inbjuder parter och regeringar att vidta åtgärder för att främja bevarandet och bibehållandet av sådana identiteter;

17. Uppmanar parter att stödja utvecklingen av register över traditionella kunskaper, innovationer och

sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald genom deltagardrivna program och konsultationer med urfolk och lokala samhällen, med hänsyn tagen till att stärka lagstiftning, sedvanligt bruk av och traditionella system för resurshushållning, såsom skydd av traditionell kunskap från obehörigt användande;

18. Inbjuder parter och regeringar att öka deltagandet av representanter från urfolks och lokalsamhällens organisationer i officiella delegationer till möten som hålls under konventionen om biologisk mångfald;

19. Betonar behovet av arrangemang som kontrolleras och styrs av urfolk och lokala samhällen, för att underlätta samarbete och informationsutbyte bland urfolk och lokala samhällen, i syfte att, bland annat, hjälpa till att försäkra att sådana samhällen är i position att fatta välgrundade beslut på huruvida de skall samtycka till att släppa fri sin kunskap eller inte, och med avseende på detta:

a) Uppmanar exekutivsekreteraren, att till fullo utnyttja förmedlingsinstitutionen för information, den så kallade *clearing-house*-mekanismen, för att kunna samarbeta nära med urfolk och lokala samhällen för att undersöka hur sådana behov bäst möts;

b) Inbjuder parter att ta ställning till tillvägagångssätt för att tillhandahålla de nödvändiga resurserna för att göra det möjligt för sekretariatet att åta sig de ovan nämnda arbetsuppgifterna;

20. Uppmanar vidare parter och internationella finansiella institutioner att undersöka tillvägagångssätt för att tillhandahålla den nödvändiga finansieringen av dessa aktiviteter.

Arbetsprogrammet för nationellt genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor inom Konventionen om biologisk mångfald

Mål

Målet för detta arbetsprogram är att inom konventionens ramverk främja ett rättvist genomförande av artikel 8j och relaterade frågor, på lokala, nationella, regionala och internationella nivåer och att säkerställa urfolk och lokala samhällens fulla och effektiva deltagande i alla delar och på alla nivåer i dess genomförande.

I. GENERELLA PRINCIPER

1. Urfolks och lokala samhällens fulla och effektiva deltagande i alla skeden av identifiering och genomförande av arbetsprogrammets element. Fullt och effektivt deltagande av kvinnor tillhörande urfolk och lokala samhällen i alla arbetsprogrammets aktiviteter.
2. Traditionell kunskap skall värderas, ges samma respekt och anses som lika användbar och nödvändig som andra former av kunskap.
3. Ett holistiskt synsätt som överensstämmer med andliga och kulturella värden och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen samt deras rätt att ha kontroll över sina traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor.
4. Ekosystemansatsen är en strategi för det integrerade nyttjandet av land, vatten och levande resurser som främjar bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald på ett rättvist sätt.
5. Tillträde till traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen ska vara underställda frivilliga i förväg lämnade informerade medgivande eller i förväg lämnade informerade godkännande från bärarna av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor.

II. ARBETSUPPGIFTER I ARBETSPROGRAMMETS FÖRSTA FAS

Element 1. Delaktighetsmekanismer för urfolk och lokala samhällen.

Arbetsuppgift 1. Att parterna vidtar åtgärder för att öka och stärka urfolk och lokala samhällens kapacitet att effektivt delta i beslutsfattande som rör nyttjandet av deras traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, i enlighet med deras i förväg lämnade informerade godkännande och effektiva deltagande.

Arbetsuppgift 2. Att parterna utvecklar lämpliga mekanismer, riktlinjer, lämplig lagstiftning eller andra initiativ för att gynna och främja urfolk och lokala samhällens effektiva deltagande i beslutsfattande, politisk planering och utveckling och genomförande av bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald på internationella, regionala, underregionala, nationella och lokala nivåer, inklusive frågor som rör tillträde till och rättvis vinstdelning¹ av genetiska resurser och inrättandet och skötseln av skyddade områden, med hänsyn tagen till ekosystemansatsen.

¹ *Access and benefit sharing* (ABS) = tillträde och vinstdelning [ofta till genetiska resurser eller traditionell kunskap för att kunna göra vetenskapliga studier eller kommersialiserbara produkter]

Arbetsuppgift 4. Att parterna, såsom lämpligt, utvecklar mekanismer för att främja det fulla och effektiva deltagandet av urfolk och lokala samhällen, med speciella bestämmelser för det fulla, aktiva och effektiva deltagandet av kvinnor, i alla arbetsprogrammets element, med hänsyn tagen till behovet av att:

- a) Bygga på basen av deras kunskaper,
- b) Stärka deras tillgång till biologisk mångfald;
- c) Stärka deras kapacitet i frågor som gäller bevarandet, upprätthållandet och skyddandet av biologisk mångfald;
- d) Främja utbytet av erfarenheter och kunskaper;
- e) Främja kulturellt passande och genuspecifika sätt att dokumentera och bevara kvinnors kunskap om biologisk mångfald.

Element 2. Tillstånd och trender i relation till artikel 8j och därtill hörande bestämmelser

Arbetsuppgift 5. Att exekutivsekreteraren, inför nästa öppna *ad hoc*-arbetsgruppmöte, förbereder ett utkast på en sammansatt rapport över status och trender vad gäller urfolks och lokala samhällens kunskaper, innovationer och sedvänjor, en plan och en tidsplan för dess utarbetande, baserat på, bland annat, råd som överlämnats av parter, regeringar och urfolk och lokala samhällen och andra relevanta organisationer rörande källor och tillgänglighet på information i dessa frågor. Att parter, regeringar, urfolk och lokala samhällen samt andra relevanta organisationer lämnar in informationen och råden på hur man uppfyller denna arbetsuppgifts krav och att parterna inkluderar det rådande tillståndet för genomförandet av 8j i sina nationella rapporter.

Element 4. Rättvis fördelning av vinster

Arbetsuppgift 7. Baserat på arbetsuppgifterna 1, 2 och 4, utvecklar arbetsgruppen riktlinjer för utvecklingen av mekanismer, lagstiftning och andra lämpliga initiativ för att försäkra: i) att urfolk och lokala samhällen får en rättvis andel av vinster som uppkommer av användandet och tillämpningen av deras kunskaper, innovationer och sedvänjor; ii) att privata och offentliga institutioner som är intresserade av att använda sådana kunskaper, sedvänjor och innovationer skaffar sig i förväg avgivet informerat godkännande från urfolk och lokala samhällen; iii) förbättring av identifieringen av ursprungsländers åtaganden, så väl som parter och regeringar där sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor och de därtill bundna genetiska resurserna används.

Element 5. Utbyte och spridning av information

Arbetsuppgift 8. Identifiering av en fokalpunkt² inom den så kallade *clearing-house*-mekanismen för att samverka med urfolk och lokala samhällen.

Element 6. Övervakningselement

Arbetsuppgift 9. Att arbetsgruppen i samarbete med urfolk och lokala samhällen utvecklar riktlinjer eller rekommendationer för förvaltning av kulturell, miljömässig och social konsekvensbedömning när det gäller all typ av utveckling som föreslås på heliga platser och mark och vattendrag som bebos eller används av urfolk eller lokala samhällen. Riktlinjerna och rekommendationerna ska försäkra urfolks och lokala samhällens deltagande i bedömnings- och granskningsarbetet.

Element 7. Rättsliga element

Arbetsuppgift 11. Att arbetsgruppen utvärderar existerande subnationella, om så är lämpligt, nationella och internationella, instrument, särskilt immaterialrättsliga instrument, som kan påverka bevarandet av urfolks och lokala

² Inom arbetet för genomförandet av konventionen om biologisk mångfald har särskilt ansvariga utsetts. Dessa kallas fokalpunkter. Det finns en nationell fokalpunkt för hela CBD och ett antal tematiska fokalpunkter för särskilda frågor, t ex artikel 8j samt information och kommunikation (CEPA, Communication, Education and Public Awareness)

samhällens kunskaper, innovationer och sedvänjor, med ett syntsätt som innebär att man identifierar samverkan mellan dessa instrument och artikel 8j:s mål.

Arbetsuppgift 12. Att arbetsgruppen utvecklar riktlinjer som kommer att hjälpa parter och regeringar i utvecklingen av lagstiftning eller andra mekanismer, om så är lämpligt, för att genomföra artikel 8j och relaterade frågor (som skulle kunna inkludera *sui generis-system*) och definitioner av relevanta nyckeltermer och koncept i artikel 8j och relaterade frågor på internationell, regional och nationell nivå, som erkänner, tillvaratar och till fullo garanterar urfolks och lokala samhällens rätt till sina traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor, inom ramen för konventionens område.

III. ARBETSUPPGIFTER I ARBETSPROGRAMMETS ANDRA FAS

Element 1. Mekanismer för delaktighet av urfolk och lokala samhällen

Arbetsuppgift 3. På exekutivsekreterarens begäran, skulle parterna och regeringarna med det fulla deltagandet av urfolk och lokala samhällen, etablera en expertlista, baserad på de metoder som partkonferensen använder sig av, för att göra det möjligt för experterna att stödja genomförandet av arbetsprogrammet.

Element 3. Traditionella kulturella sedvänjor för bevarande och hållbart nyttjande

Arbetsuppgift 6. Att *ad hoc*-arbetsgruppen utvecklar riktlinjer för respekterandet, bevarandet och bibehållandet av traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor och deras vidare användning i enlighet med artikel 8j.

Arbetsuppgift 13. Att *ad hoc*-arbetsgruppen utvecklar ett antal vägledande principer och standarder för att stärka användandet av traditionell kunskap och andra former av kunskap för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, med hänsyn till den roll som traditionell kunskap kan spela med avseende på ekosystemsansatsen, *in situ*-bevarande, taxonomi, övervakning av biologisk mångfald och miljökonsekvensbeskrivningar inom alla sektorer av biologisk mångfald.

Arbetsuppgift 14. Att *ad hoc*-arbetsgruppen utvecklar riktlinjer och förslag för inrättandet av nationella program för att skapa incitament för urfolk och lokala samhällen att bevara och upprätthålla sina traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor och för att sådan kunskap ska kunna användas i nationella strategier och program för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald.

Arbetsuppgift 15. Att *ad hoc*-arbetsgruppen utvecklar riktlinjer som skulle underlätta återförandet/repatrieringen av information, inklusive kulturell egendom, i enlighet med artikel 17, punkt 2, i konventionen för biologisk mångfald, för att underlätta återhämtningen av traditionell kunskap som rör biologisk mångfald.

Element 5. Utbyte och spridning av information

Arbetsuppgift 16. Att exekutivsekreteraren, med deltagandet från urfolk och lokala samhällen, identifierar, sammanställer och analyserar befintliga sedvänjor för etiskt uppförande, för att bidra till utvecklandet av modeller för koder/riktlinjer för etiskt uppförande för forskning, tillträde till, användning, utbyte och brukande av information som rör traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald.

Arbetsuppgift 10. Att *ad hoc*-arbetsgruppen utvecklar standarder och riktlinjer för rapportering och förhindrande av otillåtet utnyttjande³ av traditionell kunskap och därtill hörande genetiska resurser.

³ Otillåtet utnyttjande = utnyttjande av kunskap, innovationer och sedvänjor utan ett i förväg avgivet informerat godkännande (*prior informed consent/prior informed approval*) från bärarna av kunskapen.

Arbetsuppgift 17. Att exekutivsekreteraren i samarbete med regeringar och urfolk och lokala samhällen utvecklar metoder och kriterier för att hjälpa till med att bedöma genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor på de internationella, regionala, nationella, och lokala nivåerna, och rapportering av dessa i nationella rapporter i överensstämmelse med artikel 26.

IV. MEDEL OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

I arbetet med att utveckla och implementera arbetsprogrammet skall exekutivsekreteraren kräva in information från parter, regeringar, urfolk och lokala samhällen samt andra berörda organisationer, och rådgöra med arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor.

Att exekutivsekreteraren utvecklar, i konsultation med urfolk och lokala samhällen, parter, regeringar, och berörda internationella organisationer, en enkät, som grund för bestämmelsen om information som rör: i) befintliga instrument och aktiviteter av relevans för arbetsuppgifterna inom arbetsprogrammet; ii) brister och behov som rör riktlinjerna som refereras till i arbetsuppgift 6 ovan; och iii) prioriteringar för arbetsprogrammets vidareutveckling.

Att exekutivsekreteraren konsulterar och bjuder in relevanta internationella organisationer till att bidra i arbetet med att genomföra detta arbetsprogram, också för att undvika dubbelarbete och för att uppmuntra samverkan.

Detta arbetsprogram ska, där det så är lämpligt, ta i beaktande arbetet inom den öppna *ad hoc*-arbetsgruppen för tillträde och vinstdelning (*Ad Hoc Open-ended Working Group on Access and Benefit-sharing*), och i så stor utsträckning som möjligt, genomföras i samarbete med andra relevanta organisationer, inklusive Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (*World Intellectual Property Organization*, WIPO).

Att parter, regeringar och internationella, regionala och nationella organisationer tillhandahåller lämpligt finansiellt stöd för genomförandet av arbetsprogrammet.

Partsmötet inom Konventionen om biologisk mångfald
Tionde mötet
Nagoya, Japan, 18–29 oktober 2010
Agendapunkt 6.7

X/43. Flerårigt arbetsprogram rörande genomförande av artikel 8j och relaterade frågor inom Konventionen om biologisk mångfald

Det antagna beslutet

Partsmötet för Konventionen om biologisk mångfald

Lägesrapporter

1. *Noterar* de framsteg som har tagits inom integreringen av relevanta delar av arbetsprogrammet inom konventionens tematiska program och genom de nationella rapporterna;
2. *Uppmanar* exekutivsekreteraren att till det sjunde mötet för konventionens arbetsgrupp¹ för artikel 8j och relaterade frågor rapportera om framsteg i genomförandet av artikel 8j och relaterade frågor;
3. *Uppmanar* Parter, som ännu inte har skickat in information rörande sitt genomförande av arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor, inklusive uppgifter om nationellt deltagande av urfolk och lokala samhällen, att göra detta efter konsultation med urfolk och lokala samhällen, och om möjligt inom ramen för den fjärde nationella rapporten samt i tid inför det sjunde mötet för konventionens arbetsgrupp för artikel 8j. Exekutivsekreteraren uppmanas vidare att analysera och sammanfatta denna information så att den finns tillgänglig inför det sjunde mötet för arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor [*Detta möte hölls 31 oktober–4 november 2011*];
4. *Beslutar* att det sjunde mötet för konventionens arbetsgrupp för artikel 8j och relaterade frågor ska genomföras före konventionens elfte partsmöte, företrädesvis i anslutning till annat möte inom Konventionen om biologisk mångfald i syfte att driva fram processen med att genomföra arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor;

Fördjupad genomgång och ett reviderat flerårigt arbetsprogram

Erkänner behovet av ett mer holistiskt och framsiktande arbetsprogram som tar hänsyn till den senaste utvecklingen, inklusive förhandlingarna, antagandet och genomförandet av en internationell regim rörande tillträde och vinstdelning²,

Erinrar sig paragraf 11 i beslut IX/13 A, i vilket partsmötet beslutade att till sitt tionde möte genomföra en fördjupad genomgång av arbetsuppgifterna inom arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor,

5. *Beslutar* att revidera arbetsprogrammet i enlighet med beslut V/16, på följande vis:
 - (a) Att avföra de avslutade eller ersätta uppgifterna 3, 5, 8, 9 och 16;
 - (b) Att ha kvar pågående arbetsuppgifter inklusive 1, 2, 4, 7, 10 och 12 och baserat på det genomförda arbetets resultat identifiera ytterligare aktiviteter som behöver göras för att genomföra dessa uppgifter och *uppmanar* därför Parter, regeringar och relevanta internationella organisationer och urfolk och lokala samhällen att skicka in nationella lösningar för att underlätta genomförandet av dessa uppgifter. Exekutivsekreteraren uppmanas att sammanställa och analysera denna information för att utveckla miniminormer, bästa praxis, brister och gjorda lärdomar, så att det sjunde mötet för arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor kan ta hänsyn till dessa;
6. *Uppmanar* sekretariatet att fortsätta sammanställa och analysera det material som Parterna och andra relevanta organisationer skickar in rörande nationella och internationella tillvägagångssätt rörande repatriering relaterat till arbetsuppgift 15 i enlighet med artikel 17, paragraf 2, inom konventionen så att detta kan nyttjas av arbetsgruppen för artikel 8j för att utveckla riktlinjer för bästa praxis.³

¹ Ad Hoc Open-ended Inter-Sessional Working Group on Article 8(j) and related provisions.

² Access and benefit-sharing (ABS); I samband med partsmötet i Nagoya 2010 antog parterna "the Nagoya protocol on access to genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from their utilization to the Convention on biological diversity".

³ Arbetsgruppen vill också rekommendera partsmötet att reflektera kring det förslag till riktlinjer som anges i bilagan till UNEP/CBD/

7. *Beslutar* att skjuta upp behandling och initierandet av andra uppgifter inom arbetsprogrammet som inte redan har initierats, i avvaktan på slutförandet av redan pågående uppgifter, och i ljuset av nuvarande utveckling, d.v.s. uppgifterna 11, 6, 13, 14 och 17;

Artikel 10 [hållbart bruk]

8. *Beslutar* att till det reviderade arbetsprogrammet rörande artikel 8j och relaterade frågor även inkludera en ny viktig komponent rörande artikel 10 med särskilt fokus på 10c [*hållbart sedvanebruk*] och uppmanar därför konventionens arbetsgrupp för artikel 8j⁴ att utifrån Addis Ababa-principerna och -riktlinjerna utveckla ytterligare vägledning vad gäller hållbart nyttjande och därtill kopplade incitament för urfolk och lokala samhällen samt att även överväga insatser för att på nationell och lokal nivå öka urfolks och lokala samhällens engagemang i att genomföra artikel 10 och ekosystemansatsen;

9. *Uppmanar* Parter, urfolk och lokala samhällen och intresseorganisationer [NGO:s] att till exekutivsekreteraren sända in information om genomförande av artikel 10 i konventionen, med särskilt fokus på artikel 10c, och uppmanar exekutivsekreteraren att sammanställa och analysera den insända informationen och till sjunde mötet för arbetsgruppen för artikel 8j bidra med råd om hur denna komponent kan genomföras i syfte att föra denna arbetsuppgift vidare;

10. *Uppdrar* åt sekretariatet att, med användande av tillgängliga finansiella resurser, arrangera ett internationellt möte rörande artikel 10 med särskilt fokus på artikel 10c och med deltagande av Parter, regeringar och internationella organisationer samt urfolk och lokala samhällen i syfte att bidra med förslag om innehållet och genomförandet av en ny viktig komponent som arbetsgruppen för artikel 8j ska kunna ta hänsyn till vid sitt sjunde möte för att föra frågan framåt;

11. *Uppmanar* konventionens *ad hoc*-arbetsgrupp för artikel 8j och relaterade frågor att på dess sjunde möte utveckla en strategi för att integrera artikel 10 och särskilt 10c som en tvärssektoriell fråga inom flera av konventionens arbetsgrupper och tematiska områden. Arbetet inleds med arbetsprogrammet för skyddade områden;

Reviderad dagordning för arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor

12. *Beslutar* att inkludera en ny punkt på dagordningen för framtida möten inom arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor med början på dess sjunde möte, nämligen "fördjupad dialog om tematiska och tvärssektoriella frågor";

13. *Beslutar* att det under sjunde mötet för arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor genomförs en fördjupad dialog rörande följande tema: förvaltning av ekosystem, ekosystemtjänster och skyddade områden;

Indikatorer

Erkänner att status och trender vad gäller språklig diversitet och antalet personer som talar urfolksspråk är en användbar indikator för bevarandet och användandet av traditionell kunskap, om den används tillsammans med andra indikatorer,

Noterar vikten av både kvalitativa och kvantitativa indikatorer för att ge en bred bild vad gäller status och trender rörande traditionell kunskap och för att kunna fånga urfolks och lokala samhällens verklighet inom ramverket för den Strategiska planen för biologisk mångfald 2011–2020 och Aichi-målen för biologisk mångfald,

Noterar vidare arbete utfört under överinseende av arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor⁵, inklusive de regionala och internationella tekniska idéverkstäderna som arrangerats av arbetsgruppen för indikatorer inom International Indigenous Forum on Biodiversity, i syfte att identifiera ett begränsat antal meningsfulla och praktiskt användbara indikatorer för att bedöma status vad gäller traditionell kunskap, innovationer och sedvänjor och andra fokusområden för att mäta framstegen i arbetet med den Strategiska planen inom Konventionen och för att uppnå 2010-målet för biologisk mångfald,

Uttrycker sin varma tacksamhet till Spanish Agency for International Cooperation (AECI), norska regeringen och Swedish International Biodiversity Programme (Swedbio) för generösa finansiella stöd till detta initiativ,

14. *Antar* följande föreslagna indikatorer:

(a) Status och trender i förändrad markanvändning och rättigheter/tillträde till mark⁶ i urfolk och lokala samhällens traditionella områden;

WG8J/6/2/Add.2.

4 Ad Hoc Open-ended Inter-Sessional Working Group on Article 8(j) and related provisions.

5 Ad Hoc Open-ended Inter-Sessional Working Group on Article 8(j) and related provisions.

6 Status and trends in land-use change and land tenure in the traditional territories of indigenous and local communities

(b) Status och trender i utövandet av traditionella yrken;
som komplement till den redan antagna indikatorn⁷, för att utvärdera utvecklingen gentemot Strategiska planen för biologisk mångfald 2011–2020 och Aichi-målen för biologisk mångfald.

15. *Inbjuder* International Labour Organization att undersöka möjligheterna att sammanställa data rörande utövandet av traditionella yrken och att ge råd om hur man kan använda denna indikator så att arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor kan ta hänsyn till detta på sitt sjunde möte;

16. *Inbjuder även* relevanta organisationer, såsom FN:s Food and Agriculture Organization, International Fund for Agricultural Development och the International Land Coalition, att bidra med råd om hur man kan använda sig av indikatorn ”Status och trender i förändrad markanvändning och vad gäller rättigheter/tillträde till mark⁸ i urfolks och lokala samhällens traditionella områden” så att arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor kan ta hänsyn till detta på sitt sjunde möte;

17. *Uppmanar* exekutivsekreteraren att i samarbete med parter, regeringar, internationella organisationer, arbetsgruppen om indikatorer och International Indigenous Forum on Biodiversity och andra intresserade aktörer, inklusive 2010-års Biodiversity indicators partnership⁹, att fortsätta utveckla och använda föreslagna indikatorer. Samtidigt som man tar hänsyn till genomförandet av artikel 10 och Strategiska planen för biologisk mångfald 2011–2020, inklusive ytterligare tekniska workshops för att bedöma tillgänglighet av data, metoder och koordinerande organisationer och att sedan rapportera detta till arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor vid dess sjunde möte så att frågorna förs framåt;

18. *Överväger* det nya fokus som parterna har lagt på genomförandet av artikel 10 och uppmanar därför exekutivsekreteraren att, utifrån tillgänglig finansiering, i samarbete med Parter, regeringar, internationella organisationer, inklusive FN:s Permanent Forum on Indigenous Issues, arbetsgruppen för indikatorer inom International Indigenous Forum on Biodiversity, relevanta intresseorganisationer [NGO:s] och 2010-års Biodiversity indicators partnership, för att, genom tekniska idéverkstäder och genom att utveckla lämpliga indikatorer för hållbart sedvannebruk, utveckla frågan och att rapportera detta till arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor så att man på dess sjunde möte har möjlighet att göra framsteg inom ramverket för Aichi-målen för biologisk mångfald och den Strategiska planen för biologisk mångfald 2011–2020;

19. *Inbjuder dessutom* Parter, internationella organisationer, urfolk och lokala samhällen och relevanta intressenter att bidra med synpunkter på utvecklingen av indikatorer rörande rättigheter/tillträde till mark och uppmanar exekutivsekreteraren att förbereda ett informationsdokument till arbetsgruppens sjunde möte.

Deltagande

(a) Frivilliga fonden

20. *Uppmanar* sekretariatet att, genom den Frivilliga fonden att underlätta deltagandet av urfolk och lokala samhällen i arbetet inom Konventionen, att, där det är möjligt och för vilket det finns tillgänglig finansiering, stärka deltagandet av representanter från urfolks och lokala samhällens i workshops inom konventionen med syfte att öka kapaciteten, när så är lämpligt;

(b) Lokala samhällen

21. *Noterar* att deltagandet av lokala samhällen i enlighet artikel 8j av olika anledningar har varit begränsat, *beslutar* därför att sammankalla ett *ad hoc*-expertgruppsmöte med representanter för lokala samhällen, hänsyn ska tas till balans både vad gäller geografisk härkomst och genus, i syfte att identifiera gemensamma karaktäristika för lokala samhällen och samla råd för hur lokala samhällen mer effektivt ska kunna vara delaktiga i processerna inom Konventionen, även på den nationella nivån, såväl som hur man kan utveckla målinriktade och utåtriktade insatser i syfte att bidra till genomförandet av Konventionen och fullföljandet av dess mål;

Kapacitetsuppbyggnad, utbildning av samhället och ökad medvetenhet hos allmänheten

22. *Uppmanar* den exekutive sekreteraren att fortsätta arbeta med bidragsgivare och partners i avsikt att öka kapacitetsbyggande insatser gentemot urfolk och lokala samhällen och särskilt, när så är möjligt, och utifrån befintlig finansiering, utveckla långsiktiga och relativt långsiktiga strategier för att öka medvetenheten om samt underlätta deras effektiva deltagande i Konventionens processer, med hänsyn tagen till förhandling, utarbetande och genomför-

⁷ Om status och trender rörande språklig diversitet och antalet talare av urfolksspråk

⁸ Status and trends in land-use change and land tenure in the traditional territories of indigenous and local communities

⁹ www.bipindicators.net

ande av den internationella regimen rörande tillträde och vinstdelning¹⁰ [*Nagoya-protokollet*];

23. *Uppmanar vidare* exekutivsekreteraren att fortsätta utveckla aktiviteter och produkter för kommunikation, utbildning och medvetandegörande gentemot allmänheten¹¹, med deltagande av urfolk och lokala samhällen, och för att utbilda urfolk och lokala samhällen rörande arbetet inom Konventionen och för att öka allmänhetens kunskap om den roll som urfolk och lokala samhällen spelar, särskilt vad gäller kvinnor från urfolk och lokala samhällen, och deras traditionella kunskap rörande bevarande, hållbart nyttjande av biologisk mångfald och andra globala frågor, inklusive klimatförändring;

Tekniska riktlinjer för kartläggning och dokumentation av traditionell kunskap, innovationer och sedvänjor

Erkänner att dokumentation och kartläggning av traditionell kunskap primärt ska gynna urfolk och lokala samhällen och att deras deltagande i sådant arbete bör vara frivilligt och inte en förutsättning för bevarandet av traditionell kunskap,

Noterar att Konventionen om biologisk mångfald har en ledande roll vad gäller arbete med traditionell kunskap, innovationer och sedvänjor relaterade till biologisk mångfald,

Noterar även det arbete som andra organisationer gör rörande riktlinjer för dokumentation av traditionell kunskap, såsom utvecklandet av en verktygslåda för dokumentation av traditionell kunskap inom World Intellectual Property Organization och den dokumentation av och de projekt rörande traditionell kunskap som föreslås inom United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, och att det är önskvärt att detta arbete harmoniseras inom det internationella systemet,

Betonar att utvecklingen av riktlinjer inte ska utesluta samtidig utveckling av andra former av skydd,

Noterar vidare att dokumentation av traditionell kunskap, innovationer och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen i syfte att bevara och skydda traditionell kunskap ska genomföras av urfolk och lokala samhällen och då med deras i förväg avgivna och informerade medgivande och förbli i deras ägo,

24. *Inbjuder* Parter och regeringar och internationella organisationer att stödja och assistera urfolk och lokala samhällen att bibehålla, kontrollera, skydda och utveckla sin traditionella kunskap, innovationer och sedvänjor och genom kapacitetshöjande insatser samt utvecklande av nödvändig infrastruktur och resurser för att skapa möjliggöra för urfolk och lokala samhällen att fatta välgrundade beslut rörande dokumentation av traditionell kunskap;

25. *Uppmanar* exekutivsekreteraren att fortsätta samarbeta med FN:s Permanent Forum on Indigenous Issues, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Unesco) och World Intellectual Property Organization (WIPO) och att assistera WIPO i att slutföra arbetet med att ta fram en WIPO-verktygslåda för dokumentation av traditionell kunskap, som tar hänsyn till såväl möjligheterna som riskerna med dokumentation av traditionell kunskap, samt att i samarbete med WIPO göra denna verktygslåda tillgänglig genom *clearing-house*-mekanismen och informationsportalen för traditionell kunskap.

Rekommendationer från FN:s Permanent Forum on Indigenous Issues

26. *Noterar* rekommendationen från FN:s Permanent Forum on Indigenous Issues som uppmanar Parterna att, under utveckling, förhandling och antagande av den etiska uppförandekoden för att säkerställa respekt för urfolk och lokala samhällens kulturella och immateriella arv som är relevant för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, även ta hänsyn till den standard som etableras i och med koden på ett korrekt sätt även överensstämmer med relevanta internationella åtaganden, inklusive FN:s Deklaration om urfolkens rättigheter;

27. *Noterar även* rapporten från mötet "Indigenous and Local Community, Business and Biodiversity Consultation" (UNEP/CBD/WG8J/6/INF/11), som hölls i FN-högkvarteret i New York 12–13 maj 2009, och som uppmanar till ytterligare diskussioner med avsikt att försäkra ett fortsatt effektivt genomförande av Konventionen om biologisk mångfald genom kreativa partnerskap mellan olika intressenter, vilket samtidigt stimulerar till lokalbaserad företagsamhet baserade på hållbart nyttjande av biologisk mångfald;

28. *Uppdrar åt* exekutivsekreteraren att vid nästa möte med FN:s Forum on Indigenous Issues informera om utvecklandet av den etiska uppförandekoden för att säkerställa respekt för urfolks och lokala samhällens kulturella och immateriella arv relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald. [*Tkarihwaïé:ri: etisk uppförande kod för att säkerställa respekt för urfolks- och lokala samhällens kulturella och immateriella arv*]

¹⁰ access and benefit-sharing (ABS).

¹¹ CEPA = communication, education and public awareness.

Annex

DIREKTIV FÖR ARBETSUPPGIFT 15 I ARBETSPROGRAMMET FÖR ARTIKEL 8J OCH RELATERADE FRÅGOR SOM DE PRESENTERADES I ETT DOKUMENT FRÅN EXEKUTIVSEKRETERAREN INFÖR SJÄTTE MÖTET INOM ARBETSGRUPPEN FÖR ARTIKEL 8J OCH RELATERADE FRÅGOR INOM KONVENTIONEN OM BIOLOGISK MÅNGFALD (UNEP/CBD/WG8J/6/2/ADD.2)¹²

1. Avsikten med arbetsuppgift 15 är att utveckla riktlinjer som kan underlätta repatrieringen av information, inklusive kulturell egendom, i enlighet med artikel 17, paragraf 2, i Konventionen om biologisk mångfald i syfte att underlätta återetablering av traditionell kunskap rörande biologisk mångfald.
2. Arbetsuppgift 15 bör tolkas i enlighet med Konventionens uppgifter och särskilt artikel 8j och relaterade frågor.
3. Arbetsuppgift 15 är avsedd att bygga på och förstärka redan pågående aktiviteter för repatriering som genomförs av Parter, regeringar och andra aktörer, inklusive museer, herbarier och botaniska trädgårdar, databaser, register, genbanker, etc.
4. Aktörer inkluderar bl.a.:
 - (a) Parter och regeringar;
 - (b) Museer, herbarier, botaniska trädgårdar och andra samlingar som innehåller information om kunskap, innovationer och sedvänjor från urfolk och lokala samhällen som är relevanta för bevarande och hållbart nyttjande;
 - (c) Relevanta internationella organisationer (och då särskilt UNPFII¹³, UNESCO, WIPO);
 - (d) Representanter för urfolk och lokala samhällen;
 - (e) Relevanta intresse- och urfolksorganisationer som har expertkunskap rörande dess frågor.
5. Sekretariatet ska:
 - (a) Sammanställa och analysera material inskickat av Parter och andra relevanta organisationer rörande nationella/internationella angreppssätt för repatriering relevant för arbetsuppgift 15 så att arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor kan överväga detta vid sitt sjunde möte med avsikt att fastställa bästa kända praxis;
 - (b) Baserat på goda erfarenheter och råd från arbetsgruppen ska sekretariatet till arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor utveckla:
 - (i) Riktlinjer för bästa praxis för att initiera nationell repatriering av information, inklusive kulturell egendom, i enlighet med artikel 17, paragraf 2, i Konventionen om biologisk mångfald, i syfte att underlätta återförande av traditionell kunskap rörande biologisk mångfald; och
 - (ii) Riktlinjer för bästa praxis eller ett ramverk för att initiera internationell repatriering av information, inklusive kulturell egendom, i enlighet med artikel 17, paragraf 2, i Konventionen om biologisk mångfald, i syfte att underlätta återförande av traditionell kunskap rörande biologisk mångfald.
6. Parter, regeringar, internationella organisationer, urfolk och lokala samhällen och intresseorganisationer ska förmedla information till sekretariatet rörande goda exempel vad gäller repatriering av information, inklusive kulturell egendom, i enlighet med arbetsuppgift 15.
7. Arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor ska:
 - (a) Baserat på erhållen information på sitt sjunde möte bedöma hur denna arbetsuppgift kan utvecklas vidare i såväl en nationell som en internationell kontext inom den fördjupade revideringen av arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor och den internationella regimen för tillträde och vinstdelning¹⁴; och
 - (b) Ytterligare avgöra hur arbetsuppgift 15 ska övervägas inom den fördjupade revideringen av artikel 8j och inkorporeras i det fleråriga arbetsprogrammet samt bedöma hur denna arbetsuppgift dessutom kan gynna ett effektivt genomförande av den internationella regimen för tillträde och vinstdelning [*Nagoya-protokollet*].

¹² Något förenklat eftersom en korrekt översättning bör vara: "Direktiv för arbetsuppgift 15 i arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor som de presenterades i ett dokument från den exekutive sekreteraren för övervägande och utvecklande av direktiv för arbetsuppgift 15 i arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor som togs fram till sjätte mötet inom arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor inom konventionen om biologisk mångfald"

¹³ FN:s Permanent Forum on Indigenous Issues.

¹⁴ ABS = access and benefit-sharing.

Aichi-målen för biologisk mångfald

Antagna vid partsmötet i Nagoya hösten 2010

- **Strategiskt mål A:**

Addressera de bakomliggande orsakerna till minskning av biologisk mångfald genom att dessa frågor integreras av regering och samhälle

- **Strategiskt mål B:**

Minska det direkta trycket på biologisk mångfald och arbeta för hållbart nyttjande

- **Strategiskt mål C:**

Att förbättra situationen för biologisk mångfald genom att säkerställa ekosystem, arter och genetisk mångfald

- **Strategiskt mål D:**

Öka vinsterna från biologisk mångfald och ekosystemtjänster för allas bästa

- **Strategiskt mål E:**

Förbättra genomförandet genom deltagande planering, kunskapshantering och kapacitetsuppbyggnad

Strategiskt mål C

Mål 13

Före 2020 är den genetisk diversiteten av odlade växter och domesticerade djur och deras vilda släktingar, inklusive andra socio-ekonomiska eller kulturellt värdefulla arter, bevarad och strategier har utvecklats och genomförts för att säkerställa deras genetiska diversitet och minimera genetisk erosion.

Strategiskt mål D

Mål 14

Före 2020 är de ekosystem som bidrar med nödvändiga tjänster, inklusive tjänster relaterade till vatten, och som främjar hälsa, uppehälle och välbefinnande bevarade och tryggade, med hänsyn tagen till de behov som kvinnor, urfolk och lokala samhällen och sådana som är fattiga och sårbara har.

Mål 16

Före 2015 har *Nagoya-protokollet för tillträde till genetiska resurser och rättvis och jämlik fördelning av nyttan som uppstår av användandet av dessa resurser* trätt i kraft och blivit en del av nationell lagstiftning.

Strategiskt mål E

Mål 18

Före 2020 ska traditionell kunskap, innovationer och sedvänjor hos ufolk och lokala samhällen relevanta för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och deras sedvanebruk av biologiska resurser respekteras i enlighet med nationell lagstiftning och relevanta internationella åtaganden och vara fullständigt integrerade i implementeringen av Konventionen med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen på alla relevanta nivåer.

NAGOYA-PROTOKOLLET

För tillträde till genetiska resurser och rättvis och jämlik fördelning av nyttan som uppstår genom användandet av dessa resurser i enlighet med Konventionen om biologisk mångfald

I inledningen till detta protokoll nämns bl.a.:

Erinrar den relevans som artikel 8j har inom konventionen eftersom den berör till traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser och den rättvisa och jämlika fördelningen av nyttan som uppstår genom användandet av sådan kunskap,

Konstaterar den koppling som finns mellan genetiska resurser och traditionell kunskap och att dessa för urfolk och lokala samhällen inte är separerbara samt den betydelse som traditionell kunskap i sig har för bevarandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess beståndsdelar och för den långsiktiga överlevnaden för sådana samhällen,

Erkänner den mångfald av sammanhang inom vilken traditionell kunskap är relaterad till genetiska resurser bibehålls och innehas av urfolk och lokala samhällen,

Uppmärksammar att det är urfolks och lokala samhällens rättighet att avgöra vilka som är de rättmätiga ägarna av traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser som finns inom sina respektive samhällen,

Erkänner dessutom de unika omständigheterna inom vilka traditionell kunskap associerad med genetiska resurser kan bibehållas i olika länder, vilka kan omfatta muntlig, dokumenterad eller i andra former, och som kan reflektera ett rikt kulturarv relevant för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald,

Noterar Förenta nationernas deklaration om urfolkens rättigheter, och

Bekräftar att ingenting i detta protokoll ska tolkas som att det förminskar eller utsläcker tidigare existerande rättigheter för urfolk och lokala samhällen,

Parterna har överenskommit enligt följande:

Artikel 1

MÅLET

Målet med detta Protokoll är en rättvis och jämlik fördelning av den nytta som kan uppstå genom nyttjande av genetiska resurser, inkluderande att tillträde till genetiska resurser ska ske på ett korrekt sätt och genom ett lämpligt överförande av teknologier, samt att med lämplig finansiering bidra till bevarande av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess olika delar.

Artikel 3.

OMFATTNING

Detta Protokoll ska gälla genetiska resurser i enlighet med det som omfattas av artikel 15 i Konventionen och den nytta som uppstår genom nyttjandet av sådana resurser. Detta Protokoll ska även omfatta traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser i enlighet med Konventionen och den nytta som uppstår genom nyttjandet av sådan kunskap.

Artikel 5.

RÄTTVIS OCH JÄMLIK FÖRDELNING AV NYTTAN

1. I enlighet med artikel 15, paragraf 3 och 7 i Konventionen ska nyttan som uppstår genom nyttjande av genetiska resurser, såväl som framtida tillämpning och kommersialisering, fördelas på ett rättvist och

jämlikt sätt mellan Parten som tillhandahållit en sådan resurs, vilket är ursprungslandet [*country of origin*], och den Part som har förvärvat den genetiska resursen i enlighet med Konventionen. Sådan fördelning ska ske på ett ömsesidigt överenskommet sätt.

2. Varje Part ska vidta lämpliga juridiska, administrativa eller policymässiga åtgärder för att försäkra sig om att nyttan som uppkommer av användandet av genetiska resurser som bevaras tack vare urfolk och lokala samhällen också fördelas rättvist och jämlikt med berörda samhällen i enlighet med nationell lagstiftning gällande urfolk och lokala samhällen och baserat på ömsesidiga överenskommelser.

3. För att tillämpa paragraf 1 ovan ska varje Part vidta lämpliga juridiska, administrativa eller policymässiga åtgärder.

4. Nyttan kan inkludera monetär och icke-monetär vinst, vilka inkluderas men inte begränsas till de som listas i bilagan.

5. Varje Part ska vidta lämpliga juridiska, administrativa eller policymässiga åtgärder för att all nytta som uppkommer av användandet av traditionell kunskap relaterat till genetiska resurser ska delas på ett rättvist och jämlikt sätt gentemot de urfolk och lokala samhällen som är bärare av sådan kunskap. En sådan vinstdelning ska ske utifrån ömsesidigt överenskomna termer.

Artikel 6.

TILLTRÄDE TILL GENETISKA RESURSER

2. I enlighet med nationell lagstiftning ska varje Part vidta lämpliga åtgärder för att försäkra sig om att i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande [*prior informed consent/approval*] erhålls från urfolk och lokala samhällen och att de har möjlighet att delta i processerna inför tillträde till genetiska resurser där de har rättighet att bevilja tillträde till sådana resurser.

3. I enlighet med paragraf 1 ovan ska alla Parter, som kräver i förväg avgivet informerat medgivande, vidta nödvändig juridiska, administrativa eller policymässiga åtgärder, för att:

(---)

(c) bistå med information om hur man erhåller i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande;

(---)

(f) där så är lämpligt och i enlighet med nationell lagstiftning utveckla kriterier och/eller processer för att erhålla i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande och med deltagande av urfolk och lokala samhällen för att få tillträde till genetiska resurser;

(---)

Artikel 7.

TILLTRÄDE TILL TRADITIONELL KUNSKAP RELATERAD TILL GENETISKA RESURSER

I enlighet med nationell lagstiftning ska varje Part vidta åtgärder för att försäkra sig om att tillträde till traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser som bibehålls av urfolk och lokala samhällen ska ske efter i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande och med deltagande av de berörda urfolk och lokala samhällen och efter att ömsesidigt överenskomna villkor har ställts upp.

Artikel 8.

SPECIELLA OMSTÄNDIGHETER

Vid utveckling och tillämpning av nationell lagstiftning eller andra former av regelverk rörande frågor om tillträde och vinstdelning ska varje Part:

(a) Skapa förutsättningar att stödja och uppmuntra forskning som bidrar till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, särskilt i utvecklingsländer, inkluderande förenklade regler vad gäller tillträde för icke-kommersiell forskning, och samtidigt beakta behovet av eventuella avsiktsförändringar i samband med sådan forskning;

(b) Uppmärksamma fall förknippade med akut och omedelbar fara för människors, djurs och växters hälsa, som det bedöms nationellt eller internationellt. Parterna bör vidare ta hänsyn till behov för

snabbt tillträde till genetiska resurser och snabbt hanterande av frågeställningar rörande rättvis och jämlik vinstdelning av nyttan som uppstår genom användande av sådana genetiska resurser, inklusive att skapa tillgång till behandlingsmetoder som är i rätt kostnadsläge för de som är i behov av dem, särskilt i utvecklingsländer;

(c) Beakta vikten av genetiska resurser i livsmedel och för jordbruket samt deras särskilda roll för att uppnå livsmedelssäkerhet.

Artikel 10.

GLOBALA MULTILATERALA MEKANISMER FÖR VINSTDELNING

Parterna ska överväga behoven och villkoren för en global multilateral mekanism för vinstdelning i syfte att adressera frågan om rättvis och jämlik fördelning av nyttan som uppkommer av användandet av genetiska resurser och traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser som förekommer i gränsöverskridande sammanhang eller där det inte går att bevilja eller erhålla ett i förväg avgivet informerat medgivande. Nyttan som delas av användarna av genetiska resurser och traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser ska genom denna mekanism då kunna användas globalt för att stödja bevarande av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess komponenter.

Artikel 11.

GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMARBETEN

1. I de fall där samma genetiska resurser återfinns in situ inom flera Parter territorier, ska dessa Parter, när så är lämpligt, sträva efter att samarbeta och samtidigt ha delaktighet av berörda urfolk och lokala samhällen, om tillämpligt, för att implementera detta Protokoll.

2. I de fall där samma traditionella kunskap relaterad till genetiska resurser delas av ett eller flera urfolk och lokala samhällen bosatta i olika Parter territorier ska dessa Parter sträva efter att samarbeta, när så är lämpligt, med delaktighet av berörda urfolk och lokala samhällen, om tillämpligt, för att implementera detta Protokoll.

Artikel 12

TRADITIONAL KUNSKAP RELATERAD TILL GENETISKA RESURSER

1. I tillämpningen av de skyldigheter som uppstår genom detta Protokoll ska Parterna i enlighet med nationell lagstiftning och när så är lämpligt inkludera sedvanerätt och andra samhällseliga regelverk och processer som har anknytning till traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser.

2. Parterna ska med effektivt deltagande av berörda urfolk och lokala samhällen utveckla mekanismer för att kunna informera potentiella brukare av traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser om deras skyldigheter, vilket även inkluderar insatser som möjliggörs genom den *Access and Benefit-sharing-clearing house*-mekanism för tillträde och rättvis och jämlik fördelning av nyttan som uppstår genom användandet av sådan kunskap.

3. Parterna ska sträva efter att inom urfolk och lokala samhällen, inkluderande kvinnor inom dessa samhällen, när så är lämpligt, stödja utvecklingen av:

(a) Protokoll utifrån lokala förhållanden relaterade till tillträde till traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser och som tar hänsyn till rättvis och jämlik fördelning av nyttan som uppstår genom användandet av sådana kunskap;

(b) Minimikrav för ömsesidigt överenskomna villkor i syfte att försäkra sig om rättvis och jämlik fördelning av nyttan som uppkommer från nyttjandet av traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser, och

(c) Modeller för klausuler rörande vinstdelning som uppstår genom nyttjandet av traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser.

4. Parterna ska inom tillämpandet av detta Protokoll så långt det är möjligt undvika att begränsa sedvanebruk och utbyte av genetiska resurser och den traditionella kunskap som förekommer inom och bland urfolk och lokala samhällen i enlighet med konventionens intentioner.

Artikel 13.

NATIONELLA FOKALPUNKTER OCH KOMPETENTA NATIONELLA MYNDIGHETER

1. Varje part ska utse en nationell fokalpunkt rörande tillträde och vinstdelning. Den nationella fokalpunkten ska tillgängliggöra information enligt följande:

(a) för de som avser ansöka om tillträde till genetiska resurser och om processer för att erhålla i förväg avgivet medgivande samt för att upprätta ömsesidigt överenskomna termer, även rörande vinstdelning;

(b) för de som avser ansöka om tillträde till traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser, och när det är möjligt också information om procedurer för att erhålla i förväg avgivet informerat medgivande och när så är lämpligt deltagande av urfolk och lokala samhällen och hur man upprättar ömsesidiga överenskommelser inklusiver frågor om vinstdelning; och

(c) information om kompetenta myndigheter, relevanta urfolk och lokala samhällen samt relevanta intressenter.

Den nationella fokalpunkten ska vara ansvarig för återkopplingen med Sekretariatet.

(---)

Artikel 16.

FÖLJSAMHET ENLIGT NATIONELL LAGSTIFTNING ELLER REGELVERK RÖRANDE TILLTRÄDE OCH VINSTDELNING FÖR TRADITIONELL KUNSKAP RELATERAD TILL GENETISKA RESURSER

1. Varje Part ska vidta lämpliga, effektiva och proportionerliga juridiska, administrativa eller policy-mässiga åtgärder, när så är tillämpligt, för att säkerställa att traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser som används inom Partens jurisdiktion har blivit åtkommet i enlighet med i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande, med delaktighet av urfolk och lokala samhällen och att ömsesidigt överenskomna villkor har upprättats, enlighet med nationell lagstiftning rörande tillträde och vinstdelning eller regelverk hos andra Parter där sådana urfolk och lokala samhällen är lokaliserade.

(---)

Artikel 20.

UPPFÖRANDEKODER, RIKTLINJER OCH GODA EXEMPEL OCH/ELLER STANDARDER

1. Varje Part ska uppmuntra, när så är tillämpligt, framställande, utvecklande och användning av frivilliga uppförandekoder, riktlinjer, goda exempel och/eller standarder relaterade till tillträde och vinstdelning.

2. Partsmötet, som varande den officiella mötesplatsen för Parterna för detta Protokoll, ska med jämna mellanrum kartlägga användandet av frivilliga uppförandekoder, riktlinjer, goda exempel och/eller standarder och överväga att praktiskt tillämpa specifika uppförandekoder, riktlinjer, goda exempel och/eller standarder.

Artikel 21.

MEDVETANDEGÖRANDE

Varje Part ska vidta åtgärder för att öka medvetandet om vikten av genetiska resurser och traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser samt frågor rörande tillträde och vinstdelning. Sådana insatser kan bl.a. inkludera:

(a) Synliggöra detta Protokoll och dess syften;

(b) Organisera möten för urfolk och lokala samhällen och andra relevanta intressenter;

(c) Inrätta och driva en hjälpfunktion i syfte att stödja urfolk och lokala samhällen och relevanta intressenter;

(d) Sprida information via den nationella clearing-house-mekanismen;

(e) Rekommendera frivilliga uppförandekoder, riktlinjer, goda exempel och/eller standarder för konsultation av urfolk och lokala samhällen och relevanta intressenter;

(f) Arbeta för, när så är lämpligt, nationellt, regionalt och internationellt utbyte av erfarenheter;

- (g) Utbilda användare av och tillhandahållare av genetiska resurser och traditionell kunskap relaterad till genetiska resurser om skyldigheter kopplade till frågor rörande tillträde och vinstdelning;
- (h) Göra urfolk och lokala samhällen och relevanta intressenter delaktiga i implementeringen av detta Protokoll; och
- (i) Sprida medvetenhet om lokalt utvecklade protokoll och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen.

Artikel 22.

KAPACITET

1. Parterna ska samarbeta vad gäller kapacitetsuppbyggnad, kapacitetsutveckling och insatser för att stärka kapaciteten hos personella och institutionella resurser för att effektivt implementera detta Protokoll, särskilt bland Parter som tillhör gruppen utvecklingsländer och då speciellt de minst utvecklade och små önationer samt Parter med övergångsekonomi. Detta arbete bör inkludera medverkan av globala, regionala, subregionala och nationella institutioner och organisationer. I detta sammanhang ska Parterna underlätta delaktigheten för urfolk och lokala samhällen och relevanta intressenter, inklusive icke-statliga organisationer (*NGO:s*) och den privata sektorn.

(---)

3. Som stöd för att genomföra lämpliga insatser för implementerandet av detta Protokoll bör Parterna, särskilt utvecklingsländerna och då speciellt de minst utvecklade och små önationer samt Parter med övergångsekonomier, överväga kapacitetsbehov och prioriteringar genom självutvärdering av nationell kapacitet. I anslutning till denna ska Parterna stödja de kapacitetsbehov och prioriteringar som urfolk och lokala samhällen och relevanta intressenter själva identifierar, och med ett särskilt fokus på kvinnors kapacitetsbehov och prioriteringar.

Artikel 25.

FINANSIELLA MEKANISMER OCH RESURSER

(---)

3. Rörande kapacitetsbyggande och utveckling som omnämns i artikel 22 i detta Protokoll ska Partsmötet, som varande den officiella mötesplatsen för Parterna för detta Protokoll, ge vägledning när det gäller den finansiella mekanism som omnämns i paragraf 2 ovan. Vidare ska Partsmötet ta hänsyn till de befintliga behov av finansiella resurser och kapacitetsuppbyggnad som utvecklingsländerna har, särskilt de minst utvecklade och små önationer samt Parter med övergångsekonomier, såväl som bland urfolk och lokala samhällen, inkluderande kvinnor i dessa samhällen, och deras prioriteringar.

Hur traditionellt ska ett lokalsamhälle i ett land som Sverige vara för att anses inkluderas av artikel 8j? Vilken folklig, erfarenhetsbaserad kunskap är relevant för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald?
Foton: Håkan Tunón.

Att identifiera ett lokalt samhälle inom kontexten artikel 8j

På det tionde Partsmötet, i paragraf 21 i beslut X/43, konstaterades det att delaktigheten av lokala samhällen i enlighet med artikel 8j av olika anledningar har varit begränsad och mötet uppdrog därför åt Sekretariatet att dra samman ett ad hoc expertmöte för representanter för lokala samhällen, med hänsyn tagen till geografisk och genderbalans, för att identifiera gemensamma karaktäristika för lokala samhällen och ge råd till hur lokala samhällen mer effektivt kan inkluderas i Konventionens processer, även på nationell nivå, såväl som hur man utvecklar metoder för att nå ut i syfte att bidra till genomförandet av Konventionen för att uppnå dess mål. (UNEP/CBD/WG8J/7/8/add.1)

Ett sådant möte hölls också i Montreal 14–16 juli 2011 och experter från olika delar av världen hade nominerats och valts ut för att delta. Representanter för lokala samhällen, Parter, akademiska institutioner, NGO:er och andra samlades för att byta erfarenheter och arbetet inkluderade både plenarsessioner och gruppdiskussioner. En representant för europeiska lokala samhällen (Fleur de Grasse) som närvarade framhöll att:

det finns många lokala samhällen, särskilt små traditionell agrara samhällen, runtom i Frankrike och Europa. Han konstaterade vidare att det är en utmaning att i Nord lyckas bibehålla lokala samhällen med traditionella sedvänjor och bruk som omfattar växtbiodiversitet. Han påtalade att växtbiodiversiteten i hans region minskar och berättade om arbetet att försöka motverka den allt starkare trenden för homogenisering och skapa förutsättningar för att bevara växter och växtsorter. Hans filosofi var att människor måste veta varifrån de kommer för att kunna förstå vart de är på väg. Han framhöll likheter med lokala samhällen i Syd, såsom den viktiga roll som lokala samhällen spelar vad gäller bevarandet av biologisk mångfald och för att hindra erosion av kunskap om biodiversitet. De lokala bönderna i Grasse förlorar successivt sina marker på grund av urbanisering och industrialisering. Samtidigt flyttar de yngre till städerna i sökandet efter bättre ekonomiska utsikter och antalet bönder minskar därför hela tiden. Man upplever också alltmer av monokultur och förlust av biologisk mångfald då marknaden efterfrågar standardiserade produkter. Svårigheterna att få rättvis betalning för produkterna gör att bönderna blir skuldsatta och tvungna att sälja av land för att kunna överleva. Den kontinuerliga erosionen av livsstil och landområden har gjort att lokala bönder har skapat lokala föreningar för att främja diversitet vad gäller traditionella växtsorter i syfte att verka för bättre priser på det som de producerar. Den lokala föreningen Fleurs de Grasse strävar efter att skapa en levande och hållbar framtid för yngre bönder och kommande generationer genom hållbara jordbruksmetoder baserade på en rik biologisk mångfald. (UNEP/CBD/WG8J/7/8/add.1)

Mötet utvecklade utifrån frågan om lokala samhällen:

- gemensamma karaktäristika (översatt nedan)
- förslag för att främja effektivare delaktighet
- förslag på medvetandegörande aktiviteter
- förslag på andra behov

UNEP/CBD/WG8J/7/8/Add.1. RAPPORT FRÅN EXPERTMÖTE FÖR
REPRESENTANTER FÖR LOKALA SAMHÄLLEN INOM RAMEN FÖR
ARTIKEL 8J OCH RELATERADE FRÅGESTÄLLNINGAR INOM KONVEN-
TIONEN OM BIOLOGISK MÅNGFALD. Ad Hoc Open-Ended Inter-
Sessional Working Group on Article 8(j) and Related Provisions of
the Convention on biological Diversity. Sjunde mötet. Montreal, 31
oktober–4 november 2011. s. 12.

Annex

*RÅD OCH REKOMMENDATIONER FRÅN EXPERTMÖTET FÖR REPRESENTANTER FÖR LOKALA
SAMHÄLLEN*

(— — —)

Vidare, utifrån listan nedan över möjliga karaktäristika, ett lokalt samhälle kan uppvisa ett urval av karaktäristika, vilket reflekterar dess egna unika kulturella, ekologiska och sociala sammanhang. Listan nedan har inte ställts upp i någon sorts prioritetsordning.

Lokala samhällen som lever i rurala och urbana områden i olika ekosystem kan uppvisa följande karaktäristika:

- (a) Självidentifikation som lokal samhälle;
- (b) Livssätt som är kopplade till traditioner som associerade till naturens cykler (ett symbiotiskt förhållande eller beroende), bruk eller beroende av biologiska resurser och en koppling till hållbart användande av naturen och biodiversiteten;
- (c) Samhällena förekommer i ett definierat territorium¹, som traditionellt har befolkats och/eller använts, permanent eller tillfälligt. Dessa territorier är viktiga för att bibehålla sociala, kulturella och ekonomiska aspekter för samhället;
- (d) Traditioner (ofta kopplade till en gemensam historia, kultur, språk, ritualer, symboler och sedvänjor) är dynamiska och kan utvecklas;
- (e) Teknologi/kunskap/innovationer/sedvänjor kopplade till hållbar användning och bevarande av biologiska resurser;
- (f) Social sammanhållning och en vilja att representeras som ett lokal samhälle;
- (g) Traditionell kunskap som överförs från generation till generation inklusive i muntlig form;
- (h) Förekomst av sociala regler (t.ex. som reglerar markkonflikter/delandet av gemensamma resurser) och specifikt utformade samhälleliga/traditionella/sedvanerätt och -institutioner;
- (i) Uttryck för sedvanerätt och/eller kollektiva rättigheter;
- (j) Självbestämmande över sedvänjor och traditionella former av organisering och institutioner;
- (k) Utövande och bibehållande av traditionella ekonomiska aktiviteter, inklusive för självhushåll, hållbar utveckling och/eller överlevnad;
- (l) Biologiskt (inklusive genetiskt) och kulturellt arv (biokulturellt arv);
- (m) Andliga och kulturella värden kopplade till biodiversitet och territorierna;

¹ Territorium ska tolkas som omfattande både land och vatten.

- (n) Kultur, inklusive traditionellt kulturella uttryck, som lever i lokala språk som förmedlar gemensamma intressen och värderingar;
- (o) Ibland marginaliserade genom moderna geopolitiska system och strukturer;
- (p) Den biologiska mångfalden inkluderas ofta i traditionella platsnamn;
- (q) Livsmedel och livsmedelsförädlingsystem och traditionella mediciner är nära kopplade till biodiversitet/omgivande miljö;
- (r) Kan tidigare ha haft liten eller ingen kontakt med andra sektorer i samhället vilket har lett till särskilnad eller att man aktivt har valt att förbli annorlunda;
- (s) Utövande av traditionella yrken och näringar;
- (t) Kan leva i utökade familjer, klaner eller stamstrukturer;
- (u) Tros- och värderingssystem, inkluderar andlighet, är ofta kopplade till biodiversitet;
- (v) Delar gemensamt ägande över landområden och naturresurser;
- (w) Traditionella rättighetsägare till naturresurser;
- (x) Sårbara för de som kommer utifrån och har relativt liten förståelse för immaterialrättsliga frågor.

Eftersom denna endast utgörs av en expertrapport och inte ett faktiskt beslut har vi valt att inte översätta mer av den.

Partsmötet inom Konventionen om biologisk mångfald
Tolfte mötet
Pyeongchang, Sydkorea, 6–17 oktober 2014
Agendapunkt 19

XII/12. Handlingsplan för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald

Artikel 10, med fokus på artikel 10c, som en viktig del i arbetsprogrammet för artikel 8j
och relaterade frågor inom Konventionen

Partsmötet

1. *Bifaller* den handlingsplan för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald, som finns som bilaga till detta beslut;
2. *Bjuder in* Parterna, andra regeringar, relevanta organisationer, urfolk och lokala samhällen och andra intressenter att tillämpa handlingsplanen för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald, samtidigt som man tar hänsyn till skillnader i nationella förhållanden, inklusive regelverk och policy, och att rapportera in framsteg till Sekretariatet, men också inkludera detta i de nationella rapporterna;
3. *Beslutar* att utveckling och genomförande av insatserna i handlingsplanen för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald ska genomföras med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, med särskilt kvinnor och yngre, med hänsyn tagen till FN:s deklaration om urfolksrättigheter;
4. *Erkänner* att även andra initiativ, såsom *International Partnership for the Satoyama Initiative* (IPSI), som är i enlighet med besluten X/32 och XI/25 och andra internationella åtaganden, underlättar för ett fortsatt hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald;
5. *Bjuder in* Parterna att i ansökningar till donatorer inkludera stöd för att urfolk och lokala samhällen ska kunna organisera sig själva och utveckla lokala planer och protokoll/processer i syfte att dokumentera, kartlägga och registrera sina egna skyddade områden (ICCAs), såväl som att utveckla, genomföra och övervaka egna lokala naturvårdsplaner och även ge stöd till länder för att stärka erkännandet av sådana *indigenous and local community conservation areas* (ICCAs);
6. *Bjuder in* Parterna, andra regeringar, internationella organisationer, program och fonder, [inklusive Global Environment Facility], att bidra med finansiering samt ge tekniskt stöd till parter till Konventionen som är utvecklingsländer och urfolk och lokala samhällen för att kunna genomföra program och projekt som främjar hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald;
7. *Uppmanar* exekutivsekreteraren att sammanställa och analysera information som erhålls till följd av paragraf 2 ovan samt att göra denna information tillgänglig via *Traditional Knowledge Information Portal of the Convention* före nästa möte med Arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågeställningar;
8. *Uppmanar även* exekutivsekreteraren att i samarbete med relevanta organisationer och utifrån befintliga medel stödja genomförandet av handlingsplanen för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald genom att organisera regionala och subregionala workshops och andra kapacitetshöjande aktiviteter som involverar urfolk och lokala samhällen.

Handlingsplan för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald

I. Mål

1. Målet med denna handlingsplan är att, inom ramen för Konventionen, främja ett rättvist genomförande av artikel 10c på lokal, nationell och internationell nivå och att även säkerställa ett fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen i alla steg och på alla nivåer i genomförandet.

II. GENERELLA PRINCIPER

2. Utveckling och genomförande av alla delar av handlingsplanen för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald ska ske med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, särskilt kvinnor och yngre.

3. Traditionell kunskap ska värderas lika, respekteras och anses vara lika användbar och nödvändig för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald som annan form av kunskap.

4. Ekosystemansatsen är en strategi för en integrerad förvaltning av land, vatten och levande resurser som främjar bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald på ett rättvist sätt. Den ska även vara förenlig med urfolks och lokala samhällens andliga och kulturella värden och sedvänjor samt deras traditionella kunskap, innovationer och sedvänjor.

5. Erkänner att urfolk och lokala samhällen är bärare av sin traditionella kunskap, sina innovationer och sedvänjor och att tillträde till den traditionella kunskapen, innovationerna och sedvänjorna ska ske efter i förväg avgivet informerat godkännande eller medgivande och med deras deltagande.

III. OMSTÄNDIGHETER AV SÄRSKILD RELEVANS

6. Särskilda omständigheter för denna handlingsplan inkluderar följande:

- (a) Biologisk mångfald, hållbart sedvanebruk och traditionell kunskap är naturligt sammanvävda. Urfolk och lokala samhällen har genom hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald ständigt påverkat och förändrat sina sociala och ekologiska system, landskap, växt- och djurpopulationer, genetiska resurser och förvaltningsprinciper. De kan därför anpassa sig till föränderliga situationer, såsom klimatförändring, och kan även bidra till förvaltandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, vilket också kan förstärka de sociala och ekologiska systemens resiliens. Urfolk och lokala samhällen och bärare av traditionell kunskap relaterad till hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald bidrar också till att generera ny kunskap som inte bara gynnar urfolk och lokala samhällen utan hela mänsklighetens välbefinnande;
- (b) Urfolk och lokala samhällen är direkt beroende av biologisk mångfald och hållbart sedvanebruk och förvaltning av den för sin överlevnad, resiliens och kultur. De är också genom sitt kollektiva agerande väl lämpade att effektivt och ekonomiskt förvalta ekosystemen via ekosystemansatsen;
- (c) Kulturella och andliga värden och sedvänjor hos urfolk och lokala samhällen kan spela en viktig roll i bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och för att förmedla dess värde till kommande generationer;
- (d) Fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, särskilt av kvinnor, är av väsentlig vikt för en lyckad utveckling och genomförande av policies och program rörande hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald;
- (e) I utveckling och genomförande av policies och program för hållbart sedvanebruk av biologisk

- mångfald bör man ta full hänsyn till Aichi biodiversitetsmål 14 (ekosystemtjänster) och 18 (traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk), *Nagoya-protokollet för tillträde till genetiska resurser och rättvis och jämlik fördelning av vinster som uppstår av deras användande* och arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor för att undvika dubbelarbete och att försäkra sig om synergier;
- (f) Kulturella, sociala, ekonomiska och ekologiska element kopplade till traditionella förvaltnings-system av land och vatten inom urfolks och lokala samhällens områden och deras inkluderande i förvaltning av dessa områden ska erkännas, säkerställas och skyddas, eftersom de bidrar till ett hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald;
 - (g) Traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald är centrala för att fullständigt kunna genomföra ekosystemansatsen, vilken är ett lämpligt redskap också för att stärka urfolks och lokala samhällens möjlighet att i full utsträckning utöva hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald;
 - (h) Hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald är värdefullt för att underlätta lärandet om socio-ekologiska system och att bidra till möjliga innovationer kopplade till produktiva ekosystem och för fortsatt mänskligt välbefinnande;
 - (i) Åtgärder ska vidtas för att undvika ohållbart bruk av biologisk mångfald och man ska sträva efter att återskapa och restaurera förstörda ekosystem.

IV. GRUNDSATSER

7. Att inkludera hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald, med effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, i de nationella biodiversitetsstrategierna och handlingsplanerna (NBSAPs) är en strategiskt viktig metod att kunna integrera och implementera artikel 10c, såsom varande en ämnesöverskridande fråga i Strategiska planen för biologisk mångfald 2011–2020 och dess Aichi-biodiversitetsmål, vilkas värde bekräftades i beslut XI/14.¹

8. Många urfolk och lokala samhällen är engagerade i olika lokala initiativ för att fördjupa genomförandet av artikel 10c på nationell och lokal nivå. Sådana initiativ inbegriper forskning om och dokumentation av traditionell kunskap och sedvanebruk, pedagogiska projekt för att revitalisera urfolkens språk och traditionell kunskap, kartläggning av det lokala samhället, lokalförvaltning av och lokala skötselplaner för olika resurser, forskning och miljöuppföljning vad gäller biologisk mångfald och klimatförändringar. En översikt av sådana initiativ presenterades på ett möte rörande artikel 10 med särskilt fokus på artikel 10c som en viktig del i genomförandet av arbetsprogrammet för artikel 8j och relaterade frågor² och mer detaljerade exempel presenterades på *Philippine Workshop on Community-based Monitoring and Information Systems* som hölls i februari 2013.³ Genom att stötta sådana initiativ eller genom att involvera sig i samarbeten på lokal nivå som berör uppföljning av CBD-relevanta indikatorer kan Parterna och naturvårdsorganisationer skapa sig en bättre förståelse för frågorna rörande hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald i sina egna länder. De kan därmed också bättre bemöta befintliga behov och utmaningar i arbetet att genomföra artikel 10c och att därigenom medverka till att uppnå Aichi-mål 18 och andra relevanta mål i den strategiska planen för biodiversitet 2011–2020.

9. Skyddade områden som inrättas utan i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande och deltagande av urfolk och lokala samhällen kan förhindra tillträde till och användande av sedvanemarkor och därigenom försvåra för fortsatt sedvanebruk och utövande av den kunskap som

¹ UNEP/CBD/COP/DEC/XI/14, preamble.

² See UNEP/CBD/WG8J/7/5/Add.1, paragraph 33. Denna presentation baserades på en syntes-uppsats sammanställd av Forest Peoples Programme och partners över exempel, utmaningar och lokala initiativ samt rekommendationer rörande artikel 10c i Konventionen (Oktober 2011): <http://www.forestpeoples.org/customary-sustainable-use-studies>.

³ Rapport från *Global Technical Workshop on Community-based Monitoring and Information Systems*, som hölls i Bonn mellan 26 och 28 april 2013, tillgänglig via UNEP/CBD/WG8J/8/INF/7.

är förknippad med särskilda områden eller speciella biologiska resurser. Samtidigt är bevarande av biologisk mångfald av yttersta vikt för det fortsatta hållbara bruket av biologisk mångfald och för att upprätthålla därtill relaterad traditionell kunskap. Hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald och traditionell kunskap kan bidra till effektivare naturvård av viktiga områden, antingen i form av samförvaltning eller gemensam skötsel av officiellt skyddade områden eller genom områden som traditionellt har bevarats av urfolk och lokala samhällen. Lokalt utvecklade protokoll/processer och andra samhällsprocesser kan användas av urfolk och lokala samhällen för att sätta ord på sina värderingar, procedurer och prioriteringar och skapa förutsättningar för dialog och samarbete med externa aktörer (såsom myndigheter och naturvårdsorganisationer), vilket kan leda till gemensamma mål, exempelvis för lämpliga sätt att respektera, erkänna och stödja fortsatt hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald och traditionella kulturella sedvänjor i skyddade områden.

V. ELEMENT FÖR DEN FÖRSTA FASEN AV EN HANDLINGSPLAN FÖR HÅLLBART SEDVANE-
BRUK AV BIOLOGISK MÅNGFALD

Uppgifter	Huvudaktörer	Möjliga insatser ¹	Tidplan successivt genomförande	Möjliga indikatorer och metoder att verifiera
1. Att integrera policies och praktik rörande hållbart sedvanebruk, när så är lämpligt med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, i nationella biodiversitetsstrategier och handlingsplaner (NBSAPs) som en strategisk metod att bevara biokulturella värden och för att skapa mänskligt välbefinnande samt rapportera om detta i de nationella rapporterna;	Parterna med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen	Revidering av NBSAPs för att inkludera hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald	I samband med genomförandet av NBSAPs 2014–2015 och, när så är möjligt, återrapportera om detta i den femte nationella rapporten och till Arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågeställningar, lagom till <i>mid-decade review</i>	<i>Indikator:</i> Parterna för, med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, in hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald i NBSAPs <i>Metoder för att verifiera:</i> Framtida nationella rapporter med början i den femte nationella rapporten, om så är möjligt
2. Att främja och stärka lokala initiativ som stödjer och bidrar till genomförandet av artikel 10c och ökar det hållbara sedvanebruket av biologisk mångfald i samarbete med urfolk och lokala samhällen i gemensamma aktiviteter i syfte att öka genomförandet av artikel 10c;	Parterna, andra regeringar, sekretariatet för konventionen om biologisk mångfald, relevant internationella organisationer, donatorer, finansärer, akademiska och andra forskningsinstitutioner samt urfolk och lokala samhällen	Mobilisera finansiering och andra former av stöd för att främja och stärka lokala initiativ som bidrar till att implementera artikel 10c och främja goda exempel Göra jämförelser av fallrapporter, erfarenheter och arbetssätt samt att göra dem tillgängliga genom <i>Traditional Knowledge Information Portal</i> och informationsportalen för <i>International Indigenous Forum on Biodiversity</i> (IIFB) Stärka samverkan mellan internationell överenskommer relevanta för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald, inklusive det internationell fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, i syfte att skapa mekanismer för lokala initiativ	Återrapporteras i nationella rapporter, med början i den femte nationella rapporten om så är möjligt	<i>Indikator:</i> Inkludera varierade exempel på lokala initiativ som stödjer och bidrar till genomförandet av artikel 10c i nationella rapporter och i Traditional Knowledge Information Portal <i>Metoder för att verifiera:</i> Rapporten till Arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor, från nionde mötet och framåt

Uppgifter	Huvudaktörer	Möjliga insatser ¹	Tidplan successivt genomförande	Möjliga indikatorer och metoder att verifiera
3. Att identifiera goda exempel (ex. fallstudier, mekanismer, lagstiftning och andra lämpliga initiativ) på:	Parter, andra regeringar och urfolk och lokala samhällen samt sekretariatet för konventionen om biologisk mångfald och andra relevanta organisationer och program och finansärer	Rapportera om goda exempel (fallrapporter, mekanismer, lagstiftning och andra lämpliga initiativ) som främjar hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald bör inkluderas i en sammanställning som ska publiceras i CBD Technical Series	Återrapporteras i nationella rapporter, med början i den femte nationella rapporten om så är möjligt	<i>Indikator:</i> Publicering och spridning av en CBD Technical Series rörande goda exempel, fallrapporter, mekanismer, lagstiftning och andra lämpliga initiativ som stödjer ett hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald
(i) Att främja, i enlighet med nationell lagstiftning och lämpliga internationella åtaganden, fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, och även deras i förväg avgivna informerade medgivande eller godkännande och delaktighet i utökning, förvaltning och skötsel av skyddade områden , inklusive marina skyddade områden, som kan tänkas påverka urfolk och lokala samhällen;	(i) Arbetsgruppen för artikel 8j, parterna och andra regeringar med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen	Sammanställning av goda exempel och redan befintliga riktlinjer över i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande och deltagande av urfolk och lokala samhällen i samband med inrättandet, utvidgningen, förvaltning och skötsel av skyddade områden samt att operationalisera dem genom att göra dem tillgängliga via e-lärande och liknande redskap kopplat till skyddade områden. Värna fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen genom konsultationer och rådgivande kontakter	En sammanställning av goda exempel och existerande riktlinjer över i förväg avgivet informerat medgivande eller godkännande och deltagande av urfolk och lokala samhällen bör övervägas av det nionde mötet med Arbetsgruppen för artikel 8j och relaterade frågor	<i>Indikator:</i> Insatser som stödjer uppgifterna i handlingsplanen för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald Goda exempel och riktlinjer finns tillgängliga <i>Metoder för att verifiera:</i> Kommande nationella rapporter början i den femte nationella rapporten om så är möjligt En sammanställning av goda exempel och redan existerande riktlinjer

Uppgifter	Huvudaktörer	Möjliga insatser ¹	Tidplan successivt genomförande	Möjliga indikatorer och metoder att verifiera
(ii) Uppmuntra tillämpningen av traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald i skyddade områden, inklusive marina skyddade områden, när så är lämpligt och i enlighet med nationell lagstiftning;	(ii) Parter och andra regeringar med effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen	Revidering av NBSAPs för att inkludera hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald och traditionell kunskap Aktivt involverande och effektivt deltagande av relevanta urfolk och lokala samhällen i planering, inrättande och förvaltning av skyddade områden och omgivande landskap, både vad gäller land och vatten	Revidering av NBSAPs 2014–15 Återrapporteras i nationella rapporter, med början i den femte nationella rapporten om så är möjligt	<i>Indikator:</i> Reviderade NBSAPs inkluderar främjande av traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald <i>Metoder för att verifiera:</i> Kommande nationella rapporter början i den femte nationella rapporten om så är möjligt
(iii) Främja användandet av lokalt utvecklade protokoll/processer för att underlätta för urfolk och lokala samhällen att stärka och främja hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald i skyddade områden, inklusive marina skyddade områden, i enlighet med traditioner och kulturella sedvänjor och nationell lagstiftning, sedvanerätt och institutioner.	(iii) Parter, andra regeringar, sekretariatet för konventionen om biologisk mångfald, andra relevanta organisationer, program och finansierare, urfolk och lokalsamhällesorganisationer och olika intressorganisationer	Utveckling av lokalt utvecklade protokoll/processer av urfolk och lokala samhällen Att parterna aktivt främjar utvecklandet och användandet av samt respekten för lokalt utvecklade protokoll/processer och andra mekanismer som förstärker hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald och traditionell kunskap	Pågående och återrapporteras i nationella rapporter, med början i den femte nationella rapporten om så är möjligt	<i>Indikator:</i> Parterna erkänner och stödjer urfolk och lokala samhällen i att utveckla lokalt utvecklade protokoll/processer och andra mekanismer, när så är lämpligt, som förstärker traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald <i>Metoder för att verifiera:</i> Kommande nationella rapporter början i den femte nationella rapporten om så är möjligt.

VI. VÄGLEDNING FÖR MÖJLIGA INSATSER

Uppgift 1: Att när så är lämpligt integrera insatser och policies för hållbart sedvanebruk i nationella biodiversitetsstrategier och handlingsplaner med fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, som en strategisk metod att bevara biokulturella värden och att uppnå mänskligt välbefinnande. Detta bör sedan rapporteras om i de nationella rapporterna.

Vägledning

- Överväga att inrätta en roll och inriktning för den nationella fokalpunkten för artikel 8j (eller för den CBD:s nationella fokalpunkt) att främja dialogen och överbrygga klyftor gentemot urfolk och lokala samhällen i syfte att främja integrandet av hållbart sedvanebruk och traditionell kunskap i nationella biodiversitetsstrategier och handlingsplaner (NBSAPs)
- Främja fullt och effektivt deltagande av representanter för urfolk och lokala samhällen i revideringen av NBSAPs och i skrivandet av relevanta delar i de nationella rapporterna.

Uppgift 2: Att främja och stärka lokala initiativ som stödjer och bidrar till genomförandet av artikel 10c och främjar hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald; att samarbeta med urfolk och lokala samhällen i gemensamma aktiviteter för att öka genomförandet av artikel 10c.

Vägledning

- Parterna, genom den nationella fokalpunkten för artikel 8j, kan tänkas vilja underlätta dialogen med relevanta urfolk och lokala samhällen och även sammanställa en lista över relevanta redan existerande lokala initiativ som på lokal och regional nivå med syfte att bidra till revideringen av NBSAPs och för att bli en del i de nationella rapporterna.
- Partierna, genom den nationella fokalpunkten för artikel 8j, kan tänkas vilja underlätta dialogen med relevanta urfolk och lokala samhällen rörande värdet och bidraget av dessa initiativ för hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald, och existerande eller upplevda hinder och möjliga vägar att röja undan dem.
- Parterna, genom den nationella fokalpunkten för artikel 8j, kan tänkas vilja underlätta dialogen med relevanta urfolk och lokala samhällen för att stödja lokala initiativ och potentiella samarbeten.

Uppgift 3: Att identifiera bästa tillvägagångssättet (ex. fallrapporter, mekanismer, lagstiftning och andra lämpliga initiativ).

Vägledning

- Parterna, genom de nationella fokalpunkterna för artikel 8j och för skyddade områden (eller de nationella CBD-fokalpunkterna ifall inga fokalpunkter har utsetts för artikel 8j eller skyddade områden), med effektivt deltagande av urfolk och lokala samhällen, kan tänkas vilja tillämpa och sammanställa tillgängliga riktlinjer samt utveckla en sammanställning över goda exempel för att främja och genomföra.
- I arbetet med att lyfta fram goda exempel kan Parterna och andra relevanta intressenter kanske vilja hänvisa till andra redan existerande internationella initiativ, referensmaterial och verktyg för goda exempel i relation till skyddade områden och hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald, såsom CBD Technical Series No. 64: *Recognizing and Supporting Territories and Areas Conserved by Indigenous Peoples and Local Communities – Global Overview and National Case Studies* som handlar om urfolk och traditionellt skyddade områden, Whakatane-mekanismen (<http://whakatane-mechanism.org>),⁴ och lokalt utvecklade protokoll/processer (www.community-protocols.org).

⁴ Denna mekanism, vilket är ett resultat från 4th World Conservation Congress, syftar till att främja konflikt-hantering och goda exempel för skyddade områden genom att försäkra sig om att använda naturvårdsmetoder respekterar urfolks och lokala samhällens rättigheter.

Partsmötet inom Konventionen om biologisk mångfald
Tolfta mötet
Pyeongchang, Sydkorea, 6–17 oktober 2014
Agendapunkt 19

XII/12. Terminologi ”urfolk och lokala samhällen”

Partsmötet,

Åberopar paragraf 2 i beslut XI/14 G, i vilken man begärde att *Ad Hoc Open-ended Inter-Sessional Working Group on Article 8(j) and Related Provisions* skulle överväga rekommendationerna från FN:s Permanent Forum on Indigenous Issues rörande användandet av terminologin ”urfolk och lokala samhällen” och vilka följder det får för Konventionen,

Noterar rekommendation 8/6 från *Ad Hoc Open-ended Inter-Sessional Working Group on Article 8(j) and Related Provisions*,

Markerar att sakfrågan i artikel 8j är traditionell kunskap, som är en fråga för nationell lagstiftning, och relaterade frågor, inklusive artikel 10c, som berör hållbart sedvanebruk, inom ramen för Konventionen, och att varje Part förväntas genomföra dessa frågeställningar så långt som möjligt och som är lämpligt,

Tar till sig rådet från United Nations Office of Legal Affairs,¹ som gavs på informell basis, att ”... för att försäkra Parterna om att användningen av en annan terminologi inte ska tolkas som en ”efterföljande överenskommelse” är det viktigt att det är klart att beslutet om användningen av en annan terminologi har gjorts utifrån en exceptionell grund och att det inte ska användas som ett prejudikat vad gäller terminologin som används inom Konventionen och ska inte heller användas i tolkningar eller tillämpningar av Konventionen”,

Försäkrar att detta beslut att använda sig av terminologin ”urfolk och lokala samhällen” i framtida beslut och sekundära dokument är en exceptionell handling och man är medveten om att terminologin i själva Konventionstexten är ”ursprungliga och lokala samhällen”,

Är också medvetet om att ändringar av den legala betydelsen av terminologin ”ursprungliga och lokala samhällen” kan enbart göras via den förändringsmekanism som finns i artikel 29 i konventionen om biologisk mångfald,

1. *Beslutar* att använda terminologin ”urfolk och lokala samhällen” i framtida beslut och i sekundära dokument inom Konventionen, när så är lämpligt;

2. *Beslutar också*:

- (a) Att användandet av terminologin ”urfolk och lokala samhällen” i framtida beslut och sekundära dokument inte ska påverka den legala betydelsen av artikel 8j och relaterade frågor inom Konventionen;
- (b) Att användandet av terminologin ”urfolk och lokala samhällen” ska inte tolkas som någon förändring vad gäller Parternas rättigheter eller åtaganden utifrån Konventionen;
- (c) Användandet av terminologin ”urfolk och lokala samhällen” i framtida beslut och sekundära dokument ska inte utgöra en kontext för att tolka Konventionen om biologisk mångfald som den uttrycks i artikel 31, paragraf 2 i Wienkonventionen om traktaträtt² eller efterföljande överenskommelser eller efterföljande praxis bland Parterna till Konventionen om biologisk mångfald i enlighet med artikel 31, paragraf 3 a och b eller speciell mening i enlighet med artikel 31, paragraf 4, i Wienkonventionen om traktaträtt. Detta påverkar inte tolkning eller

¹ Se UNEP/CBD/COP/12/5/Add.1, para. 16.

² United Nations, *Treaty Series*, vol. 1155.

tillämpning av Konventionen i enlighet med artikel 31 paragraf 3 c i Wienkonventionen om traktaträtt;

3. *Noterar* att rekommendationerna som härrör från den elfte³ och tofte⁴ sammankomsten med Permanent Forum on Indigenous Issues, och *begär* att exekutivsekreteraren fortsätter att informera United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues om utvecklingen av gemensamma intressen.

³ Se *Official Records of the Economic and Social Council, 2012, Supplement No. 23* (E/2012/43-E/C.19/2012/13).

⁴ Se *ibid.*, 2013, *Supplement No. 23* (E/2013/43-E/C.19/2013/25).

Naptek – traditionell kunskap och biologisk mångfald

Sedan 1 januari 2006 driver Centrum för biologisk mångfald, efter ett regeringsbeslut, Naptek, ett nationellt program för lokal och traditionell kunskap relaterad till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Programmet är en del i Sveriges genomförande av FN:s konvention om biologisk mångfald.

Traditionell kunskap eller ”tyst kunskap” är den folkliga erfarenhetsbaserade kunskap som förs vidare från generation till generation genom praktiskt brukande av naturen och de biologiska naturresurserna. Traditionell livsmedelstillverkning, samernas renskötsel, slöjd, jakt och fiske, kustnära fiskares vana vid sjöliv och fäbodbrukarnas kunskaper om djuren och om skogsbyte är exempel på traditionell kunskap som riskerar att glömmas bort. I konventionen om biologisk mångfald framhålls sådan kunskap som en viktig resurs för framtiden.

Naptek har i uppdrag att verka för nyttjande, spridande och bevarande av lokal och traditionell kunskap relaterad till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Programmet skall även ha ett särskilt fokus på traditionell och lokal kunskap knuten till Sveriges urfolk samerna.

Avsikten med Naptek är att arbeta med att:

- kartlägga och dokumentera traditionell kunskap
- upprätthålla lokal och traditionell kunskap
- sprida traditionell kunskap till andra traditionsbärare och myndigheter
- stimulera forskning om traditionell kunskap

Den folkliga erfarenhetsbaserade kunskapen som har förts vidare från generation till generation genom praktiskt brukande av natur och biologiska naturresurser kan innehålla möjliga svar på framtidens frågor. Den bygger på erfarenheter från en tid av effektiv produktion före billig fossil energi.

För att kunna bevara traditionell och lokal kunskap i dess rätta sammanhang krävs också att vi ser dess värde och respekterar den för vad den kan bidra med till ett framtida hållbart samhälle. Det är då en nödvändighet att vi också respekterar och visar hänsyn gentemot de sagespersoner i urfolk och lokala samhällen som besitter den kunskap som skulle kunna bidra till en hållbar utveckling. Det är viktigt att inse att akademierna och myndigheterna inte sitter inne med alla svaren och att det finns andra former av kunskap som kan visa sig vara minst lika värdefull.

Naptek
CBM
Box 7007
750 07 UPPSALA
018-67 25 91
naptek@cbm.slu.se

Arbetsprogrammet för artikel 8j o.dyl.

Detta är en inofficiell översättning av flera dokument framtagna inom FN:s konvention om biologisk mångfald med fokus på lokal och traditionell kunskap och urfolk och lokala samhällen. Konventionens artikel 8 handlar om *in situ*-bevarande av biologisk mångfald (både vild och domesticerad) och delparagrafen 8j berör vikten av att i arbetet ta särskild hänsyn till s.k. traditionell kunskap som finns hos urfolk och lokala samhällen med traditionella sedvänjor. Artikel 10c handlar om att främja fortsatt hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald.

Traditionell kunskap, dvs. praktisk erfarenhetsbaserad kunskap som förts vidare från generation till generation, bedöms vara en viktig förutsättning för att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald samt uppnå ett framtida hållbart samhälle.

För att underlätta för staterna, som har skrivit under konventionen, att genomföra dessa åtaganden nationellt har man gemensamt utarbetat arbetsprogram och handlingsplaner för att underlätta och påskynda den nationella processen. Detta är översättningar av sådana sekundära dokument inom Konventionen.

NAPTEK – Nationellt program för lokal och traditionell kunskap relaterad till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Ett program vid Centrum för biologisk mångfald.

www.naptek.se

CBM Centrum för
biologisk mångfald